

Vipavski glas

št. 75

20 let

letnik XX

december 2005

*Obstaja čudovit, skrivnosten zakon
narave, da tri reči, po katerih
hrepenimo - srečo, svobodo in
duševni mir - vedno pridobimo tako,
da jih podarimo nekomu drugemu.
(Neznani avtor)*

*Spomini prinašajo čas, ki ga ni več. Izteka se leto 2005. Zanj vemo
kakšno je bilo, kaj nam bo prineslo 2006, nam je še neznanka.
Korajžno mu stopimo nasproti in smelo prehodimo vseh 365 dni,
ki so pred nami.
Voščimo vam vesele božične praznike ter sreče, zdravja in uspehov v
novem letu.*

*Ob 15-letnici slovenske samostojnosti vsem bralcem iskreno čestitamo z
željo, da bi vsak izmed nas naredil kaj v dobro naše domovine.*

Uredniški odbor

*Naslovnica
20 let Vipavskega glasa
Oblikoval: Tomaž Furlan*

*Novo leto je nov list
v knjigi časa, bel in čist,
nanj ti napišem svoje želje:
mir, ljubezen in veselje.*

Svetlana Makarovič

*Srečo, zdravje, veselje ter razumevanje deliti z drugimi je pravo zadovoljstvo.
Vse to in še veliko lepega vam želim v letu 2006.*

Boris Ličen,
predsednik KS Vipava

Spoštovane občanke, cenjeni občani!

Ob božičnih praznikih vam želim, da bi jih preživeli in doživeli v osrečujočem okolju. Vaš korak v novo leto 2006 pa naj ne bo negotov, ampak trden in zanesljiv, z upanjem na lepo prihodnost. Ne ustrašimo se, optimistično in vedro pojdemo novemu letu naproti, kot pravi misel: »Vetra ne moremo spreminjati, lahko pa nastavimo svoja jadra. Nastavimo svoja jadra, da ulovimo srečo, uspeh in zadovoljstvo v prihajajočem letu.« (S. Gerič)

mag. Ivan Princes,
župan občine Vipava

20 LET VIPASKEGA GLASA

Janja Irgl, prva urednica: JE RES MINILO ŽE 20 LET?

Ali je res minilo že dvajset let, odkar izhaja Vipavski glas? Hitro so minila ta leta in prav zelo sem morala misliti, da sem se lahko prestavila v tisti čas, ko je izšla prva številka. Spominjam se še naslovne strani prvega Vipavskega glasu. Zelo mi je bila všeč. Trtin list v zlatem rezu. Oblikoval ga je Branko Tomažič. Kaj več pa se že nisem spomnila. Odpravila sem se v vipavsko knjižnico, kjer hranijo vse številke, in po pravici vam povem, da sem kar nekaj ur uživala, ko sem pregledovala časopis.

Vipavski glas je bil glasilo takratne KK SZDL Vipava in je izšel prvič novembra 1985. leta. Uredniški odbor smo sestavljali: Janja Irgl, kot glavna urednica, Mirjam Graovac, Vlasta Popovski, Nada Kostanjevic, Ivan Rehar, Branko Tomažič in Peter Vrčon. Sodelovali pa so še: Vera Poniž, Marija Ceket, Marija Kosmač, Jelko Iljič in Ivan Princes.

V prvi številki je uredniški odbor napisal, »da je list začel izhajati zato, ker se vsi kar naprej jezimo, da ne vemo nič, kaj se v našem kraju dogaja. Prvo številko je pripravila le peščica ljudi. V naslednji številki pa upamo, da boste sodelovali vsi, ki v Vipavi živite in delate«. No, trajalo je kar nekaj časa, da so začeli sodelovati tudi krajani.

Prav bi bilo, da napišem, kako je ta časopis nastajal. Leta 1985 še niso obstajala taka sredstva pomoči, kot so fotokopirni stroj, računalnik idr. Vsak članek, ki je prišel v uredništvo, smo najprej lektorirali in nato pretipkali na posebne matrice. Ko so bili vsi članki popravljani in pretipkani, se je začel »lov« za prostim ciklostilom, ki so ga imele samo organizacije, ki so veliko razmnoževale. Ko smo časopis razmnožili, je bilo potrebno liste po vrstnem redu še zložiti in speti, da ni razpadel. Vipavski glas je bil pripravljen in še raznositi ga je bilo treba. V vsako hišo po eno številko.

Ko se zdaj po dvajsetih letih oziram nazaj, vidim, koliko ur pridnega dela je bilo potrebnega za časopis, kakršen je danes. Kaj vse se je zgodilo v tem času: bralci Vipavskega glasu so nam začeli pošiljati prostovoljne prispevke, kar delajo še danes, delo nam je olajšal fotokopirni stroj in pozneje računalnik, Slovenci smo dobili svojo državo, Vipavski glas pa še kar izhaja.

Ivan Rehar, nekdanji predsednik KK SZDL in KS: VIPAVSKI GLAS JE KOT DREVO Z MOČNIMI KORENINAMI, KI SE NE USTRAŠI VSAKE BURJE

Kot predsednik KK SZDL (Krajevne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva) Vipava sem bil med pobudniki in soustanovitelj Vipavskega glasu in član prvega uredniškega odbora. Član uredniškega odbora Vipavskega glasu sem bil tudi nadaljna štiri leta kot predsednik Krajevne skupnosti Vipava.

V Krajevni skupnosti Vipava, pod predsedstvom Ivana Princesa, smo se zavedali, da je potrebno krajane obveščati o sklepih in delu krajevne skupnosti, hkrati pa v tistih prelomnih časih krepiti samozavest Vipavcev z bogato preteklostjo.

Spominjam se razprav o poimenovanju glasila, iskanju primerne naslovnice, dogovorov s tiskarjem Sedmakom, plačevanja papirja in tiskanja, prostovoljnega, neplačanega dela in neutrudljivih gospa Vere Poniž, Mirjam Graovac in Janje Irgl, brez katerih ne bi šlo.

Vipavski glas je po mojem mnenju odigral zelo pomembno vlogo informatorja ob referendumu za krajevni samoprispevek, ob obnovi Zdravstvenega doma Vipava, ob obnovi stare osnovne šole, ob plebiscitu za samostojno državo Slovenijo in pozneje ob referendumu za samostojno občino Vipava. Ko smo razpravljali o konceptu glasila, smo rekli, naj bo ena tretjina glasila namenjena preteklosti, ena tretjina aktualnim dogodkom v sedanjosti in ena tretjina prihodnosti.

Pogrešam vizije, načrte, poglede na prihodnost, zato predlagam posebno stran za pobude in druga razmišljanja. Mogoče se bo kdo opogumil?

Osnovni cilj Vipavskega glasa je bil do sedaj več kot dosežen. Seznanjal je mlade z bogato preteklostjo in starejše spominjal na minule čase. Obveščal o aktualni sedanjosti s pogledom v prihodnost.

Je kot drevo z močnimi koreninami, ki se ne ustraši vsake burje.

Marija Ceket, prva lektorica: OB JUBILEJU

Dvajset let je za lokalni časopis, kot je Vipavski glas kar »častitljiva« starost. V tem času je v slovenskem medijskem prostoru vzniknilo in usahnilo marsikatero »profesionalno« glasilo. Naš list pa po zaslugi urednice, skupinice neutrudnih članov uredniškega odbora in drugih sodelavcev vztraja, ohranja in širi krog bralcev ter uspešno opravlja svoje poslanstvo.

Navadili smo se nanj, saj nas obvešča o dogajanju v kraju, pa ne samo to; v dveh desetletjih se je med platnicami vseh letnikov nabralo ogromno dragocenih podatkov o krajevni zgodovini in zanimivih posameznikih. Meni, ki sem se pred dobrimi tremi desetletji priselila v Vipavo, je pomagal spoznavati preteklost kraja in zanimive Vipavce. Posamezne številke glasila prav zaradi tem iz preteklosti marsikdaj uporabimo tudi učitelji pri pouku. Tu imam v mislih predvsem prispevke gospoda Cerovška, gospe Poniževe in gospe Rodmanove.

Še v času, ko sem tudi sama sodelovala v uredniškem odboru kot lektorica, sem vedno rada prebrala Pleve in drobtinice, tako je ostalo tudi potem. Mislim, da je gospa Nada Kostanjevic s svojo redno rubriko, pa tudi drugimi prispevki, dala Vipavskemu glasu čisto svojstven, poseben pečat. Gospa ima zavidljivo znanje in predvsem redek dar, da zna resnico posredovati na humoren način, pa tudi pogum, da si upa reči bobu bob.

Gizela Furlan, urednica: TREBA JE NAREDITI PRVI KORAK, ČE JIH HOČEŠ NAREDITI STO

Prvi korak je bil narejen pred 20 leti, ko je novembra 1985 izšla prva številka Vipavskega glasa. Od takrat časopis izhaja redno, štirikrat letno. Vsaka hiša v Vipavi, na Zemonu in na Nanosu ga dobiva brezplačno.

Pobuda za to dejanje je prišla iz skupine ljudi, članov KK SZDL. Pozneje je izdajanje Vipavskega glasa prevzela KS. Namen glasila je bil seznanjati krajanje z dogajanjem v kraju. V vsaki številki pa je bilo tudi nekaj iz zgodovine Vipave. V prvih številkah so se s prispevki pojavljala le imena članov uredniškega odbora in le redko še kakšno novo ime. Številke niso bile obsežne, vendar so bile med krajanje lepo sprejete. Člani uredniškega odbora so prispevke natipkali, razmnoževali s ciklostilom in liste nato spenjali v izvod. Konec leta 1988 pa so glasilo začeli tiskati v tiskarni Sedmak v Ajdovščini, kjer ga tiskajo še danes.

Z vsako številko so se pojavljali novi pisci in tudi vsebina in obseg sta se večala. Zaradi raznolikosti prispevkov smo uvedli rubrike. Kot prva se pojavlja rubrika *Iz naše preteklosti*, kjer objavljamo zgodovinske članke ter razne dogodke in dejavnosti v preteklosti. Vedno znova odkrivamo, koliko bogastva se skriva v preteklosti našega kraja in koliko stvari bi bilo še vredno raziskati. Sledi rubrika *Predstavljamo vam*, kjer v vsaki številki predstavimo tako ljudi, ki so delovali v Vipavi ali okolici in s svojim delom pustili pečat v kraju, kot tudi navadne ljudi z zanimivimi življenjskimi izkušnjami. V rubrikah *Iz naše KS* in *Iz naše občine* spremljamo dogajanje in delo v krajevni skupnosti in občini. V rubriki *Iz ustanov in društev* pa v vsaki številki izvemo nekaj o aktivnostih, uspehih in problemih, s katerimi se soočajo v Škofijski gimnaziji, Centru za usposabljanje invalidnih otrok, osnovni šoli, vrtcu in v društvih, ki jih je v Vipavi kar nekaj. Sledi rubrika *Za dom in družino*, kjer objavljamo članke, ki so bolj duhovne narave ter različne nasvete za zdravo telesno in duhovno življenje. Občasno se pojavita tudi rubriki *Odmevi* in *Pisali so nam*, za dobro voljo pa poskrbimo z rubriko *Za razvedrilo*, kjer vam od leta 1999 v vsaki številki postrežemo s križanko, občasno pa tudi s kakšno hudomušno zgodbo.

Sama sem novice v Vipavskem glasu spremljala že od vsega začetka in ga z zanimanjem prebirala. Vse do 20. številke sem Vipavski glas poznala le kot bralka. Potem pa so me prosili, da bi prevzela mesto urednice. Po krajšem razmisleku sem se odločila, da sprejem izziv. Pripraviti je bilo treba 21. - novoletno številko. To je bilo moje prvo srečanje z urejanjem časopisa in počasi mi je postajalo jasno, kaj vse je potrebno narediti, preden številka izide. Vsaka nadaljnja je bila zame izkušnja več. Vesela sem bila, če je bilo vse v redu in pisci niso imeli pripomb na moje delo. Včasih pa je bilo tudi kaj narobe – zagodel nam jo je tiskarski škrat ali kaj podobnega – in morala sem pisati popravke in opravičila. Dnevi pred izidom nove številke so bili zame prava mora. Z leti sem se tega dela navadila. To pa ne pomeni, da mi vzame manj časa – ravno nasprotno. Ker je vsaka številka obsežnejša in ima več slikovnega materiala, je dela in skrbi še več.

Kot urednica spremljam vsako številko na poti od avtorjev prispevkov, preko lektorice do tiskarne, kjer številka dobi svojo končno podobo. Pomemben člen v tej verigi so avtorji s svojimi prispevki. Vipavski glas se lahko pohvali z že kar nekaj stalnimi pisci, ki za pripravo svojih prispevkov brskajo po preteklosti ali pa popišejo zanimive aktualne dogodke, ki jih je v Vipavi in okolici vedno dovolj. Vsakokrat pa se nam pridružijo novi avtorji z drugačnimi temami, ki spodbudijo tudi marsikaterega bralca, da sam kaj napiše. Za svoje članke nihče od avtorjev ne dobi honorarja. Še več, vse materialne stroške v zvezi s prispevki (kopiranje, brskanje po arhivih, potni stroški, telefonski pogovori ...) nosijo in nosimo sami. Torej lahko z vso pravico rečemo, da je vse to delo ljubiteljsko.

Veseli smo, da smo uspeli k sodelovanju pritegniti tudi domače strokovne sodelavce, ki s svojimi članki bogatijo naš glas. Tako lahko v njem najdejo kaj zase vsi, tako mlajši, preprosti kot tudi bolj zahtevni bralci.

V začetku je bilo največ prispevkov napisanih ročno ali na pisalni stroj in jih je bilo treba prepisovati in vnašati v računalnik. K sreči opravimo to kar doma, kar mi prihrani veliko poti in časa. Prepisovanja danes skoraj ni več, saj večino prispevkov dobim na disketi ali po elektronski pošti. Ko so prispevki zbrani in lektorirani, sledi vnašanje popravkov v računalnik ter razvrstitev prispevkov in slikovnega materiala. Končno podobo dobi glasilo v tiskarni. Natisnjeno glasilo – že nekaj časa 700 izvodov – doma še opremimo z naslovi krajanov in s tajnico KS poskrbiva za raznašanje. To delo že nekaj časa z veseljem opravljajo tudi otroci.

Vipavski glas nas združuje in povezuje z rojaki v Sloveniji in po svetu, saj jih spominja na dom, prinaša jim košček domovine.

Verjetno je naše glasilo med najstarejšimi ljubiteljskimi glasili na Primorskem, morda tudi v Sloveniji, ki neprekinjeno izhaja že 20 let.

Hvala vsem, ki kakorkoli pripomorete k izdajanju glasila. Hvala vsem mojim sodelavcem v uredniškem odboru, avtorjem prispevkov ter vsem, ki nas finančno podpirate. Upam, da se nam bo pridružil še kdo od mladih, ki bo pripravljen delo nadaljevati in z novimi idejami dati glasilu svežino. Tako bo Vipavski glas kljub močni vipavski burji še naprej slišen.

Vladimir Anžel, bivši predsednik KS in član UO: DAJATI VREDNOST

Ne morem reči, da poznam Vipavski glas že od njegovih začetkov, niti ne tega kdo je bil tisti, ki je dal pobudo za njegov nastanek, ker sem v času izida prve številke štel približno toliko pomladi kot jih ima Vipavski glas danes in me takrat v Vipavi še ni bilo. A poznam kar nekaj poskusov izhajanja različnih časopisov za velikega in malega človeka, poskusov od vzhodne do zahodne Slovenije. Večina jih je po kakšnem letu ali nekaj letih prvega navdušenja nehala izhajati. Tudi časopisi, ki so bili bolj denarno in profesionalno podprti. Moram tudi reči, da časopisa, ki bi v celoti ljubiteljsko nastajal in bil po kvaliteti prispevkov primerljiv z vipavskim časopisom še tudi nisem zasledil po vsej širni Sloveniji.

Ne vem, če se vsi Vipavci danes zavedamo pomena in vrednosti, ki jo ima Vipavski glas. Koliko pomeni ljudem – nekoč Vipavcem, ki živijo na vseh koncih sveta, in ga dobivajo v branje. Že danes imajo pred dvajsetimi pa tudi pred desetimi leti v njem zapisane besede svojo zgodovinsko vrednost. Vipavski glas je verodostojna priča dogajanja v vipavski krajevni skupnosti, v vipavski občini, v vipavskih društvih, v vipavskih vzgojnih ustanovah, je pričevanje o vipavskih ljudeh, ulicah in stavbah. Pričevanje o dogodkih in zgodovini. Kar je zapisano, ostane.

In še eno vrednost njegovega izhajanja vidim. Ker delam z mladimi, se mi zdi zelo pomembno, da se jim poudari pomen poznavanja krajevne zgodovine. Tudi vipavska je bila veličastna, tako kot na primer rimska ali francoska. Da bodo imeli mladi odnos do tega, kar je v kraju ostalo iz preteklih časov (naravna in kulturna dediščina), do pomembnih in preprostih ljudi, ki so tu živeli, da bodo znali ceniti svoje korenine, običaje, narečje in znali vrednotiti tudi vse, kar je slovensko, kar je preprosto naše.

In prav to je vseh dvajset let delal Vipavski glas – v besedi in sliki je dajal vrednost dogodkom in ljudem, ki jih je opisoval, pa tudi vipavski preteklosti.

Zato se mi je zdelo pomembno, da podprem prizadevanja tistih, ki so skrbeli za njegovo izhajanje v času, ko sem vodil KS Vipava. Ker vem, koliko dela je potrebno, da tak časopis dobimo v roke, izrekam vsem, ki se z njim trudijo že toliko let, svoje iskreno občudovanje in priznanje. Tudi z Vipavskim glasom ima Vipava svojo vrednost!

Breda Butinar, lektorica: MATERNI JEZIK JE PREDRAGOCENA DEDIŠČINA, DA BI GA SMELI ZANEMARJATI

Zares, jezik je predragocena dediščina, zakaj v njem živi vsa preteklost našega naroda, ves njegov razvoj; v njem je več ko tisočletno izkustvo, veliko bridkosti, nekaj tudi veselja. Beseda ni prazen zvok, beseda je izraz in odmev človekove notranjosti, njegovih misli in čustev.

Zato moramo biti zadovoljni, da lahko skrbimo za svoj jezik, da ga lahko v miru negujemo in da se nam ni treba boriti za njegov obstoj, kakor so se morali boriti naši predniki. Njim je včasih že samo to, da so ga sploh smeli uporabljati, bilo v uteho, za nego dostikrat ni bilo ne časa ne priložnosti. Dandanes pa ni dovolj, da znaš svoj jezik za domačo potrebo, treba je znati tudi brati in pisati. Če pravim brati in pisati, pomeni to: pravilno brati in pisati.

V tem razmišljanju pok.prof.dr. Mirka Rupla je tudi ključni odgovor, zakaj sem se lektoriranja VG sploh lotila. Je pa še dvoje vzrokov za mojo odločitev: prvi je ta, da sva z možem kot novopečena Vipavca hotela dati kraju svoj delež, vsak na svojem področju seveda. Meni je delo za VG pomenilo tudi stik z dogajanjem v Vipavi in njeni okolici, saj me je skrb za bolno in ostarelo mamico dan in noč vezala na dom. Prvi prispevki, ki sem jih lektorirala, so izšli v 38. številki VG septembra 1996. leta. Od takrat je preteklo že skoraj 10 let mojega neprekinjenega dela za glasilo.

In kaj beseda lektoriranja pravzaprav pomeni? To je pregledovanje in jezikovna obdelava besedila, ponavadi namenjenega objavi.

In zakaj lektorirati? Vsako oddano in objavljeno besedilo je naše ogledalo, zato sta ustreznost besedila in skladnost s pravopisnimi pravili nujna. Jezik je ena poveljavnih lastnosti posameznega naroda, in narodna zavest se v veliki meri opira na jezikovno-če je šibka ena, tudi druga ne more biti močna. Kakšna bo usoda našega jezika v prihodnosti, ko bo poleg našega uraden še kateri? Bomo dopustili, da nam nek tuj jezik z večjo množičnostjo in doslednostjo pri uporabi vsili pravila, ki našemu jeziku sploh niso lastna? To se žal ne bi zgodilo prvič v zgodovini našega knjižnega jezika. Zato lektorirati.

Vsebina našega glasila je zelo pestra in njegovi pisci so zelo različni: od prvošolčkov do častitljivih starostnikov, od preprostih do visoko izobraženih ljudi. Zato moram odgovore na številna vprašanja,

ki se pojavljajo ob lektoriranju, iskati v vsemogočih virih; najpogosteje imam v rokah Slovenski pravopis, Slovar slovenskega knjižnega jezika, Veliki slovar tujk, Krajevni leksikon Slovenije, pomagam si tudi s spletnimi stranmi na internetu, Telefonskim imenikom Slovenije, različnimi enciklopedijami in leksikoni; tudi številne kuharske knjige so že odgovorile na kakšno moje vprašanje, pa tudi knjige o cvetju so mi bile nekajkrat v pomoč. Dokaz, da pri lektoriranju ne šteje le dobro poznavanje jezika, marveč še marsikaj drugega- Tudi splošna razgledanost in vedenje o tem, kje kaj poiskati. In to »brskanje« vzame lektorju veliko časa. A če bi tako »brskali« tudi pisci prispevkov, posebno tisti, ki jim je to omogočeno, bi bilo mojega »brskanja« manj.

Moje lektorsko delo je namreč v tem, da skrbim za pravopisno in slovnično pravilnost in da je jezikovno izražanje lepo, razumljivo in namenu primerno. Največ preglavic povzročajo našim piscem vejice: nekateri jih po besedilu kar »sejejo« in ne mislijo na to, kam bodo padle; drugi pa z njimi skoparijo. Tisto pravilo, ki se nam je tako globoko vtisnilo v zavest, da »pred ki, ker, ko, da, če vejica skače«, ne velja vselej. Zanesite se raje na svoj občutek, če ste že vsa druga pravila o rabi vejice pozabili ali se jih niste za svoj jezik niti učili.

Tudi velika začetnica vam večkrat ponagaja. Lepo in prav je, da se že osnovnošolci ukvarjajo z astronomijo in jim omogočamo, da s teleskopom opazujejo planete, zvezde in ozvezdja, vendar jih moramo ob tem tudi naučiti, da je v astronomiji Luna lastno ime planeta in Veliki voz lastno ime ozvezdja, in ju zato pišemo z veliko začetnico.

Ko potujete po naši lepi deželi, pa si poskusite vtisniti v spomin (ali zapisati) tudi točna imena krajev, gora, cerkva, potokov, gostišč, da ne bo dvomov, kako kaj pišemo. Tako bomo ime gostilne, ki stoji ob hrastu, zapisali Pri hrastu, če pa je priimek lastnika te gostilne Hrast, bomo tudi ime gostilne zapisali drugače, torej, Pri Hrastu. In prosim, ne pričakujte, da bi lektorica poznala vse gostilne od Vipave do..., vi pa morate vsaj tisto, o kateri ste se odločili pisati. V besedilih so še druge pravopisne »pasti«, a vseh le ne morem naštevati.

Poglejmo, kako je z jezikovno pravilnostjo v vaših sestavkih. V družinskem in vaškem okolju z narečjem ohranjamo domačnost; ko pa nastopamo v javnosti z govorno ali pisano besedo, bi morali dosledno uporabljati knjižni jezik in bi nam narečje služilo le kot popestritev povedanemu ali zapisanemu. Najbrž ste opazili, da v VG uporabljamo za narečne besede drugačen tisk.

Nekateri pisci ponazorite dogajanje s stavki ali besedami v tujih jezikih, najpogosteje v italijanščini, redkeje v nemščini ali angleščini. Prosim, da preverite, če ste jih prav zapisali, kajti v teh besedilih je ponavadi dosti napak. V strokovnih sestavkih pa je vse več tujk, ki jih vsi naši bralci ne razumejo; če se jim ni mogoče izogniti-saj je večina mednarodnih-bi jih morali vsaj razložiti. Tudi zastarele besede in mlajše izposojenke iz slovanskih jezikov v besedilih niso zaželeni.

Še nekaj misli o slogu. Pisec mora imeti najprej jasno predstavo, kaj hoče povedati; nato mora to izoblikovati in nazorno in jasno zapisati. Pri bralcu mora zbuditi isto misel, kakor jo je imel sam pri pisanju. Če pomena ne razumemo takoj, če je preveč ali premalo besed, če so stavki slabo zloženi, pravimo, da so to slogovne napake, ki jih mora lektor seveda tudi popraviti.

S tem razmišljanjem o napakah nisem nameravala nikogar prizadeti, želela sem le opozoriti na nekatere pomanjkljivosti pri pisanju. Verjemite, da boste ob tem, ko boste domačo besedo vedno bolj obvladovali, vedno ustrezneje z njo izražali svoje misli in občutke, začutili, kako lepo nam zveni in poje.

Ob koncu še nekaj o tem, kako lektoriram. Z dobro in pravilno zapisanimi prispevki ni veliko dela: preberem jih, sproti popravim morebitne drobne napake, preberem še enkrat, da ne bi česa prezrla, in delo je opravljeno. Teže je s tistimi prispevki, v katerih je dosti pravopisnih, jezikovnih in slogovnih napak. Ti mi vzamejo veliko časa. Zamenjati moram besedni red, poiskati ustreznejšo besedo, povedati tako, da bodo misel razumeli vsi bralci, ne samo pisec. Besedilo začasno odložim, se lotim domačih opravil, a v mislih sem še vedno pri njem; iščem, obračam, razporejам... in včasih se mi zgodi, da sem kot tisti profesor, ki je dal kuhati uro namesto jajca. Besedilo popravljam z navadnim svinčnikom, da lahko kaj zradiram in ustrezneje popravim ali dopolnim. A dostikrat je težava v tem, da nimam kam pisati, saj nekateri pisci tako skoparijo s prostorom, da ga zame ne ostane skoraj nič. Ko so vsi prispevki popravljani, jih oddam urednici. A mojega dela s tem še ni

konec. Že urejeno in z vsemi popravki prepisano besedilo dobim v ponovno branje, da se ne bi vanj »vtihotapila« kaka napaka. Tokrat popravljam z rdečim svinčnikom, da so popravki bolj vidni, obenem pa na posebnem listu tudi zapisujem, kaj je potrebno še popraviti od strani do strani.

Ko VG izide, najprej pogledam naslovnico, ga prelistam in odložim, ponovno ga brati ne bi mogla, saj sem tako »nasičena« z vsebino, da to storim šele nekaj dni kasneje. Kljub vsem prizadevanjem nam jo tiskarski škrat včasih zagode-a kaj, ko se to dogaja vsem...

Svoje delo lektorice opravljam skrbno, zavzeto, natančno in spoštljivo do vseh prispevkov in njihovih piscev. A leta bežijo... in prav bi bilo, da bi to delo nadaljeval kdo od mladih vipavskih izobražencev. Upam, da vam bo moje razmišljanje v pomoč pri pisanju pravopisno, jezikovno in slogovno dobrih, predvsem pa bogatih, zanimivih, lepih, duhovitih, zabavnih sestavkov. Takih, da bodo vsi bralci Vipavski glas nestrpno pričakovali in ga z veseljem in zanimanjem prebirali.

Nada Kostanjevic, dolgoletna sodelavka: VIPAVSKI GLAS SE PRAV LEPO RAZVIJA

Dve državi smo »premenjali«, ne vem, koliko lokacij, a smo vendar vztrajali, eni več, drugi manj. Vsak korak naprej je dober, vsaka pomoč prav pride. Vipavski glas se prav lepo razvija, vsakokrat je bolj zanimiv, vsakokrat ima bolj zanimive sodelavce, od takih, ki komaj začenjajo težak boj s pismenostjo, do takih, ki se zaradi velikega števila let ne marajo spoprijeti z računalnikom. Vse to se kuha in meša v Gizelini kuhinji z Bredinimi začimbami in če je potrebno, posoli še Magda. Sodelujemo mladi in manj mladi. Na žalost sta dva člana uredniškega odbora že za vekomaj odšla iz naših vrst. Nekateri vztrajajo, nekateri se občasno javljajo, nekateri nas razveseljujejo s fotografijami...

Žal sta obe vremenski postaji v naši občini poniknili - tista na Nanosu in tista v Ulici Milana Bajca. Ena »opazovalka« je odšla v boljše življenje, ena pa v Dom. Pokorno pa javljam, da sem ostala »potresna opazovalka«. Plev in drobtin ne sejem več, a vendar mislim, da bi bilo čisto prav, da bi na marsikatero našo ulico, posebno na Ulico Milana Bajca, montirali zadrgo (*feršlus, kiuzuro*), da je ne bi bilo treba toliko razkopavati. Odkar sem odšla iz Vipave, imamo lepo Platano, lepo banko, lepo pošto, lepo cvetličarno in še marsikaj lepega, a pločnike imamo še vedno grde... Pa koliko krav se je odselilo, odkar izhaja Vipavski glas! Sedaj vse vipavske krave lahko preštejemo na prste ene roke, prašiče na prste obeh rok, kokoši pa verjetno ni več kot trideset v celi Vipavi! Žal pa je tudi mnogo premnogo praznih hiš. A veseli smo, da je stara šola več kot dobro izkoriščena in da som v njej našle prostor mnoge, prepotrebne organizacije - tudi ti, dragi naš 20 let stari Vipavski glas...

Vem tudi, da dragi Vipavci jočete za Zelenjavo. Potolažite se! V Ajdovščini si nismo nič na boljšem! Na Starem placu so tudi zaprli zelenjavo 30. 11. V dvoje se laže trpi!

Marija Mercina, bralka in sodelavka: IZ OTROŠTVA V ZRELOST

Ob 20-letnici izhajanja Vipavskega glasu iskreno čestitam uredništvu in vsem njegovim sodelavcem. Naj ob tej priložnosti izrazim hvaležnost, veselje in ponos. Hvaležna sem, saj mi Vipavski glas vrača občutek, da so moje korenine trdno vraščeno v vipavsko zemljo; vodi me v njeno preteklost in mi omogoča, da spoznavam sedanje življenje. Vesela sem, ker mi oživlja spomine na otroštvo in mladost ter znane ljudi. Ponos začutim, ko me z rednim pošiljanjem Vipavskega glasu potrjujete za Vipavko, saj je vredno pripadati takšni skupnosti.

Všeč mi je, ko med vrsticami sodelavcev Vipavskega glasu zazvenijo različni glasovi in se povežejo v ubrano celoto. Sprejemam njegovo tematsko in idejno raznovrstnost, ki bralcu omogočata spoznavanje številnih dogodkov in raznolikega duhovnega utripa, ne da bi zato moral prebirati

nazorsko različna glasila. Zmernost, celo modrost piscev pripisujem temu, da se ljudje v manjšem kraju dobro poznajo med seboj in se zavedajo, da bodo še dolgo živeli skupaj - oni ali njihovi potomci. V tesno povezani skupnosti se spomin na ljudi in dogodke ohranja tako živo in močno, kot v posamezniku genski zapis prednikov.

Vipavski glas sem prvič brala pred približno desetimi leti, ko mi je pokojni dr. Požar poslal nekaj števil s prošnjo, naj napišem recenzijo. Od tedaj smo Slovenci doživeli številne spremembe, ki bodo obveljale za zgodovinske, nove številke Vipavskega glasu pa sprejemam enako naklonjeno in z zanimanjem. Vse bolj razmišljam ne samo o piscih, temveč tudi o nas bralcih, ki nas z Vipavo in med seboj velikokrat najtesneje povezuje Vipavski glas. Še enkrat hvala, da me Gočanko-Ajdovko-Novogoričanko štejete za svojo.

Marija Bajec, bralka in sodelavka: NAŠE GLASILO

Doma sem. Vedno si na dan pred božičem vzamem dopust, tako da se v miru pripravim na praznike. Zunaj piha burja in je mraz, v hiši pa je prijetno toplo in diši po potici. Radio igra prijetno melodijo, jaz pa pripravljam kosilo. Razmišljam, kaj moram še postoriti, da bodo prazniki čim lepši.

Nenadoma pozvoni. Obrišem si mokre roke in pohitim k vratom. Najbrž so prišli otroci iz Ljubljane. Odprem, pred vrati pa stoji sosedov Marko in mi nasmejan ponudi Vipavski glas. Časopisa se razveselim, saj mi tudi ta naznanja, da so prazniki blizu. Najprej si ogledam naslovnico, ki jo krasi lepa Otonova fotografija. Vipavski glas prelistam in ga odložim - prihranim ga za poslastico za jutrišnji dan. Navadno smo na božič doma, tako da je to dan za pogovor in branje. Časopis je poln zanimivosti, v njem lahko najde vsak kaj zase. Veliko ljudi piše in raziskuje preteklost ljudi in našega kraja. Pohvaliti pa moram tudi neutrudne pisce, ki nas obveščajo o dogodkih v zavodu, šoli, gimnaziji in drugod v kraju in njegovi okolici. Nikakor pa ne smem pozabiti na uredniški odbor in neutrudno Gizelo. Veliko truda, usklajevanja in telefoniranja je potrebno, da časopis lahko izide.

Letos praznuje Vipavski glas 20. obletnico svojega izhajanja. Ob tej priložnosti bi rada iskreno čestitala vsem, ki se trudijo, da ima Vipava tako lepo glasilo!

Vsem, ki zanj prispevajo svoj čas želim veliko moči, novih idej in veselih trenutkov ob njegovem izhajanju!

ALI RADI BERETE VIPAVSKI GLAS?

Učenci smo izvedli »mini« anketo in povprašali sošolce in odrasle, kako poznajo Vipavski glas in kaj jim je v njem najbolj všeč.

Ugotovili smo, da je glasilo bolj brano med odraslimi kot med otroki. Veliko odraslih Vipavcev je odgovorilo, da jim je všeč vse in mnogi ga preberejo od prve do zadnje strani. Nekateri pa časopis prelistajo in preberejo samo, če jih kaj zanima. Sestavili smo »top lestvico« najbolj priljubljenih rubrik:

- zgodovina
- iskrice
- otroške pesmice in prispevki šol
- prispevki invalidnih otrok
- novice o prireditvah
- dom in družina
- dogajanje v društvih

Anketo je izvedla skupina učencev 7. in 9. razreda

RIMSKI VLADARJI IN DENARNIŠTVO

Prvi vladarji pri Rimljanih od leta 753 do 510 pr.n.št. so bili kralji: Remul od leta 753 do 715, Numapohpilus od 715 do 672, Tollus Hostilus od 672 do 640, Ankus Macius od 640 do 616, Trvinus Superbus od 534 do 510.

Averz kovanca, na njem je viden napis CAESAR AVGVSTVS - PATER PATRIAE (cesar Avgustus - oče domovine)

Posnetek zadnje strani novca, angela pozdravljata ljudstvo, spodaj napis: Rom ET AVGV (Rim in Avgustus)

Odtlej so imeli Rimljani republiko, načelovala sta ji konzula. Oblast so imeli višji uradniki, ponavadi dva uradnika, ki sta bila voljena vsako leto. Republika je trajala od 510 do 27 pr.n.št.

Potem so imeli oblast cesarji. V dolgoletnem vladanju rimskemu imperiju se je zvrstilo veliko cesarjev. Zadržal se bom le ob prvem in zadnjem vladarju. Prvi je bil **Avgustus**¹, med zadnjimi pa **Anastasius**². Po smrti **Theodosiusa I.** 395. leta n.št. je bilo cesarstvo razdeljeno na dva dela. Na vzhodno cesarstvo s prestolnico v Carigradu in zahodno cesarstvo s sedežem v Rimu. Zahodno cesarstvo je razpadlo 471. leta, Vzhodno ali Bizantinsko cesarstvo pa je trajalo od 518. do 1453. leta in takrat je končno razpadel rimski imperij.

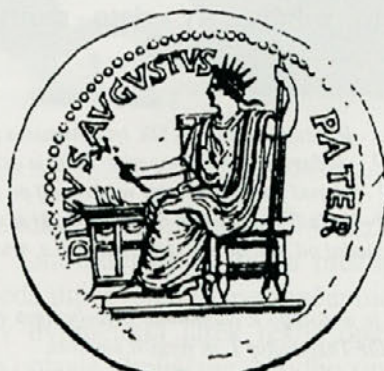
Avgustus je bil prvi rimski cesar **imperator**³, ki je vladal od 27. leta pr.n.št. do 14. leta n.št. Med zadnjimi je bil cesar Anastasius I. in je vladal od 491. do 518. leta. Od takrat dalje so se vrstili rimski vladarji vzhodnega cesarstva: Od **Justina** 518. leta do **Constantina XI.**, vladajočega od 1448. do 1453. leta. Prestolnica tega cesarstva je bila v Constantinopolisu (Bizancu).

AVGVSTVS

Caius Oktavius Thorinus - Avgustus je bil rojen v Rimu leta 63 pr.n.št. in je bil pranečak Julija Cezarja, ki ga je posvojil pred svojo smrtjo. Leta 43 pr.n.št. je Caius Julius Cezar formiral **triumvirat**⁴ z drugima cesarskima voditeljema M. Antonijem in Lepidusom. Republiška voditelja Brutus in Ciasius sta bila poražena pri Philippi leta 42 pr.n.št. in zmagoviti triumviratorji so si svet med

Averz, cesar Avgustus, mladosten v pokončni drži

AVGVSTVS PATER (Avgustus oče), na prestolu s krono na glavi in v svečanem oblačilu

seboj razdelili. Lepidus je imel malo možnosti in je dokaj kmalu izginil iz politične scene. Razmerje med Oktavianom in Antonijem je bilo zmeraj napeto in prešlo je v vojno, Antonij je bil poražen v bitki pri Acitimu 31. leta pr.n.št. in po njegovem samomoru je **Oktavian** ostal cesar rimskega cesarstva v starosti 33. let.

Naslednjih nekaj let je **Oktavius** porabil za popolno reorganizacijo konstitucije in v letu 27 pr.n.št. mu je bilo dano ime **Avgustus**, po katerem je bil v zgodovini najbolj znan. Njegovo dolgo vladanje je bil čas miru in obnove v imperiju, ki je bil opustošen v internih vojnah, ki so trajale mnogo let. Ljudska dela so bila podcenjena in z lahkoto bi trdil, da je Rim dobil iz kamna in ga pustil v marmorju. Umrl je 14. leta n.št. v starosti 77 let in nasledil ga je posvojenec **Tiberius**.

ANASTASIUS

Anastasius I., rojen okoli leta 430. v Dvrrachimu. Ovdovela **Ariadne**, cesarica od **Zena**⁵ ga je potrdila za cesarja, kronal ga je patriarh 11. aprila 491. leta. Šest tednov pozneje se je poročil z Ariadne. Leta 498 je izvedel monetarno reformo, s katero so bili bronasti kovanci izdani v kvantiteti. Bilo je več denominacij v tej novi seriji, največja je bila **Fullius** ali **Nummia**. Vsak od teh kovancev je nosil znak vrednosti na reverzu, **M=40 Nummia**, **K=20 Nummia**. Njihov uvod je bil znak za

Averz kovanca, **ANASTASIUS I. AVGVSTVS** cesar na prelomu imperija v cesarskem oblačilu

Reverz, boginja **VICTORIA**, ki ima na hrbtu krila, desno ob njej je prislonjen križ, spodaj znak kovnice **CNOB - CONSTANTINOPOLIS** (Carigrad, Viktorija, boginja zmage pri starih Rimljanih)

skoraj popoln zlom tradicije v rimskem denarništvu in začelo se je bizantinsko, vsaj kar se tiče bronca. Glede srebra in zlata pa ni mogoče razločiti izdaj pred letom 498 in po njem.

Anastasius je bil skrben vladar in posvetil je še večjo pozornost financam v imperiju. Žal se ni držal neortodoksne cerkve in to je vodilo k pogostim uporom v Carigradu, le-ti pa so dosegli vrhunec v oboroženem uporu v Trakiji leta 513. Anastasius je umrl 9. julija 518. leta v visoki starosti in je preživel svojo ženo Ariadne za tri leta.

Mint (pre-reform: Constantinople) (Kovnice denarja pred reformo: Carigrad).

AV - zlato - solidius, AV - zlato - semisis, AV - zlato - tremisis, AR - sebro - siliqua.

Franc Cerovšek

O¹ Opombe:

A¹ **Avgustus I.**¹ - je vladal od 491. do 518. leta. Avgustus po latinsko pomeni vzvišeni, od takrat dalje so vsi vladarji dobili vzdevek Avgustus. **Anastasius** - vladar v rimskem imperiju, aaje je ostalo od 518. leta te bizantinsko cesarstvo.

imperator³ - vrhovni poveljnik, naziv vojskovodij po zmagi od Avgusta dalje imenovani cesarji.

triumvirat⁴ - trivladje, vlada treh oblastnikov, ki si sporazumno delijo oblast.

Zeno⁵ - je vladal od 471. do 491. leta, poročen z Ariadne.

Op. pisca:

Ta članek je dopolnilo k člankoma, objavljenima v Vipavskem glasu št. 26 Največja bitka Rimljanov pri Frigidu (Vipavi) in št. 71 Rimski cesar Theodosius I. in njegovi potomci.

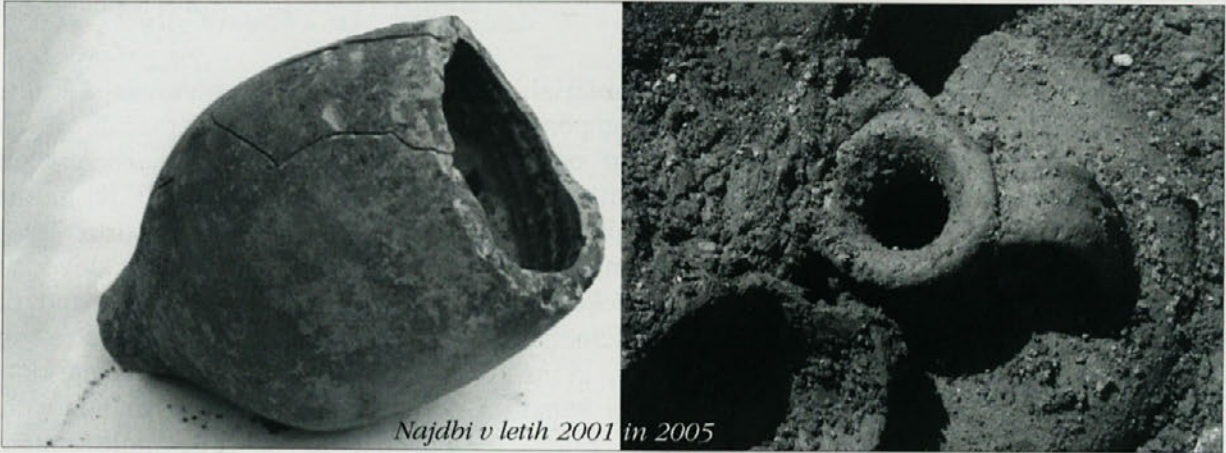
Viri:

David R Sear - Roman Coins, London 1976

Otto Veh - Der Römischen Kaiser, Würzburg 1990.

VIPAVA - RIMSKODOBNI GROBOVI v Laurinovi ulici

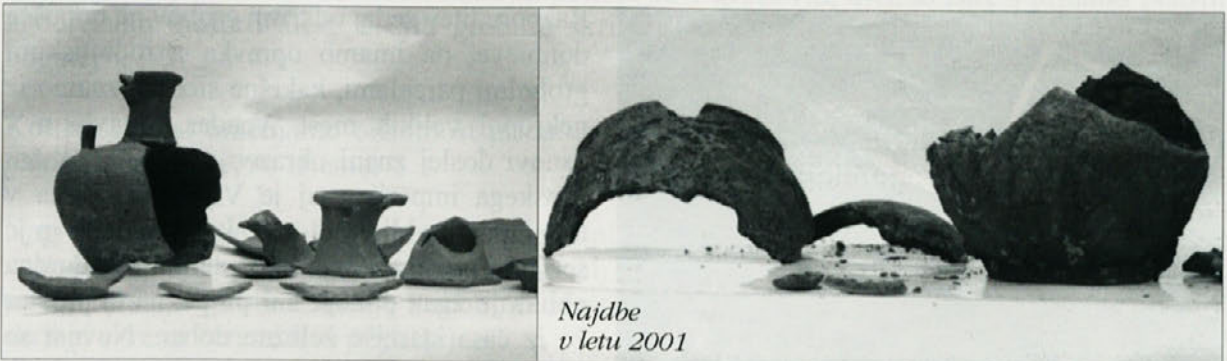
Kaj vse so nam odkrili o preteklosti v Vipavi in v Vipavski dolini

Najdbi v letih 2001 in 2005

Vipava mesto izvirov, je bila nedvomno že zelo zgodaj primerno in privlačno selišče, posebej še kot počivališče popotnikov skozi dolino; da je bila dolina pomembna komunikacija med vzhodom in zahodom, imamo danes prve arheološke dokaze za dobrih 10.000 let nazaj (primerjaj najdbo na trasi AC na Zemonu). Za bronastodobno poselitev v dolini so prav tako prinesle dokaze raziskave na avtocesti pod Zemonom in v Logu, v bližini cerkve; na Starem gradu nad Vipavo pa je v tem času obstojalo gradišče, verjetno utrjeno, a je sledove okopov odnesla pozidava grajskega kompleksa. Za druga, mlajša arheološka obdobja je doslej v Vipavi manjkalo ohranjenih dokazov, čeravno so bili v literaturi znani. Takšna je na primer v l. 1960 odkrita zakladna najdba 106 novcev iz 3. stol. n.št. (čas zakopa postavljen v jeseni l. 284!)

Posamezni naselbinski sledovi v območju trga in v bližnji okolici so bili zabeleženi ob posameznih nadzorih izkopov v zadnjih tridesetih letih. Prevladuje rimskodobno gradivo, praviloma zelo skromno, a saj tudi raziskav ni bilo. Šele naša zavarovalna, žal močno omejena arheološka raziskava na Grubljah, ob cesti v Vrhpolje, kjer gradijo 13 novih hiš, je pokazala strnjeno rimskodobno poselitev v 3., 4.stol. n.št. V Stari gori nad Vipavo, sedaj sredi novega naselja, smo izvedeli za sledove opekarske peči, kjer so verjetno izdelovali strešnike.

Najdbe
v letu 2001

V literaturi so rimskodobni grobovi bili že omenjeni, a točne lokacije nismo poznali. Odkrili so jih šele izkopi za gradnjo plinovoda v letu 2001, v odseku v Laurinovi ulici, tik za prezbiterijem župne cerkve sv. Štefana; strojni izkop je bil za grobove seveda uničevalen. Kose lončenine, a tudi nekaj dokaj celih predmetov sta s pravočasnim skokom v dvometrski jarek rešila opazovalca Tomaž Hrovatin in Viktor Curk, ki sta kasneje tudi natančno opisala okoliščine. Najdbo smo lahko takoj opredelili kot žgane grobove iz 1. stol. n.št., po opisu in najdbah opečnih kosov pa smo sklepali, da imamo opravka z grobnimi konstrukcijami in s sorazmerno bogatimi pokopi.

Cestna linija je običajno uporabljena tudi za vso krajevno infrastrukturo in za načrtovano obnovo kanalizacije v Laurinovi ulici v letu 2005. Zato smo vedeli že vnaprej, da bo potrebno preveriti morebitno prisotnost grobišča tudi na vzhodni polovici ceste; zahodno sta zasedla plinovod in že obstoječa kanalizacijska cev. Občina Vipava kot investitor gradnje je po določilih Zakona o varstvu kulturne dediščine tudi plačnik stroškov arheološke raziskave; z občinsko upravo smo se dogovorili, da izkop v odseku, kjer smo grobišče pričakovali, odpremo in raziščemo vnaprej, da ne bi zaradi arheologov trpelo delo graditeljev. Res smo arheološko delo ob obilici najdb s težavo dokončali v dvanajstih delovnih dneh, od 16. avgusta do 1. septembra.

Dostop do arheološkega depozita so nam olajšali delavci Komunalno stanovanjske družbe iz Ajdovščine s strojnim odkopom cestnega tampona; tudi sicer so nam pomagali ob vsakršni tehnični težavi. Ob tem prvem izkopu smo odkrili temelj starega pokopališkega zidu na vzhodni strani, ki je bil zgrajen po sredini današnje Laurinove ulice. Ali je morda staro vipavsko pokopališče segalo od cerkve prav do zidu? Trasa nove infrastrukture je bila umeščena med obstoječi kanal, ki je namenjen odstranitvi in med obstoječi vodovod iz zač. 50-ih let 20. stol, v glob. 1.25 m, ki poteka vzdolž hiš v ulici. Razpoložljiva površina za arheološko raziskavo, po odstranitvi zidnega temelja, je bila jarek v širini dveh metrov in sprva domnevana dolžina najdišča šestnajst metrov, ki se je ob raziskavi skrčila na dejanskih osem metrov. Ugotovili smo tudi, da sta izkopa za kanalsko cev s podlago vred in za vodovod, segla tik do sloja z grobovi, poškodovane so bile le posode, ki so bile položene na vrh grobnih pokrovov.

Arheološka raziskava je zajela 16 m² površine z grobovi. Ugotovljena je prvotne širina grobišča, to je 8 metrov. Proti zahodu se podaljšuje pod prezbiterij župne cerkve, proti vzhodu pod Hrovatinovo hišo. Grobišče je torej ležalo ob zahodnem dostopu v rimskodobno Vipavo, katere lega je sedaj nedvomno dokazana na sedanjem mestu. Njen obseg bo potrebno določiti s spremljanjem posegov v mestu; v literaturi omenjeni rimski grobovi naj bi bili odkriti na Policah, nekdanjem Lanthierijevem posestvu, torej ob južnem dostopu.

Začetek izkopavanja

Pokrov na grobni skrinji

Razporeditev sedaj odkritih grobov ne dopušča domneve, da imamo opravka z rodbinskimi grobnimi parcelami, kakršne sicer poznamo iz nekropol velikih mest. Vendar ponavljajo v osnovi doslej znani obrazec pokopa v okviru rimskega imperija, saj je Vipavska dolina v tem času že vključena v X. Italsko regijo in je sestavni del akvilejskega agra. Standardna oblika je žgan pokop, kar pa pozna ta prostor že iz časa starejše železne dobe. Novost so tako imenovane grobne skrinje, to so zaboji, sestavljeni iz opečnih strešnikov (tegul) ali zidakov ali iz kamnitih skriljastih plošč ali tudi kombinacija obojega. V skrinjo so postavljeni žara s sežganimi kostmi in pridatki, ki naj umrlega spremljajo v zagrobnem življenju. Obvezen dodatek je novc, za plačilo brodnine Haronu.

Odprta grobna skrinja z žaro in pridatki: vrč, lonček, dve skodelici, steklenica

V Vipavi sta obvezen pridelek k žari vrček in skodelica, oboje praviloma iz uvožene, italske lončenine. Žara sama pa je vedno navaden lonec domače proizvodnje, tu in tam je domača, ročno izdelana tudi čaša ali lonček kot dodatek k običajni vsebini. Zanimivo je, kako so v odkritih grobovih praviloma vsaj dvojni pokopi, torej dve žari, dva vrča, dve skodelici.

In nenavadna izjema, ki je drugod ne poznamo: v eni opečni skrinji smo našli osem pokopov z vsem pripadajočim inventarjem. Časovno sosledje v njem nam bo morda odkrila natančna ekspertiza novcev, ki je še v delu. Enojni pokopi so v grobovih, kjer so žare s pridatki pokrili z odrezano amforo ali v večjih grobnih skrinjah iz kamnitih plošč, kjer so tudi pridatki bogatejši.

Kot posebnost omenjamo odsotnost pridata oljenke, ki je sicer običajna; tudi predmeti kot nakit ali deli noše, so izjeme.

Nagrobno obeležje v obliki kamnitega nagrobnika bi bilo ob tolikšni gostoti grobov pričakovati vsaj za skupino, ki smo jo delovno poimenovali rodbinsko grobnico s posameznimi družinskimi pokopi (vsaj tri grobne skrinje z znanimi desetimi pokopi in nad njimi zgrajena še ena opečna skrinja s tremi žarami in s pridatki).

Izjemna gostota in sorazmerno zahtevne grobne konstrukcije nakazujejo možnost, da smo odkrili središče rimskega grobišča, katerega zadnji pokopi gotovo ne segajo preko leta 150 n.št., njegove začetke pa lahko umestimo morda že v prva desetletja našega štetja.

Bližina pokopališča ob cerkvi dokaj zanesljivo nakazuje tradicijo pokopavanja na tem mestu. Vipava je znana prafara iz 11. stoletja, zato ne izključujemo možnosti, da cerkev sv. Štefana stoji na temeljih starejšega svetišča, s staroslovanskimi grobovi.

Kdo so bili prebivalci rimskodobne Vipave?

Grobna arhitektura v obliki skrinj se od doslej znanih grobov iz tega časa iz Ajdovščine razlikuje, čeprav imamo podatke o opečnih skrinjah tudi od tam, vendar za skeletne pokope, torej za mlajše obdobje. V Vipavi so jih gradili premožnejši prebivalci. Vsaj ena močna rodbina ali sorodstvena skupnost je v nekaj generacijah (?) držala veliko grobno enoto in jo ob pomanjkanju prostora celo nadgradila. Ob njej bi pričakovali tudi nagrobnik z napisom. Podobno tudi pokop v kamniti grobni skrinji, z več predmeti in kar tremi novci, gotovo ni ostal brez nagrobnega obeležja. Romanizacija prebivalstva je v tem času že povsem prevladala, vendar menimo, da so njene korenine v jedru priseljencev-italskih trgovcev, ki so držali v rokah vse gospodarstvo, povezano s prometnimi tokovi v Vipavski dolini.

Domači, avtohtoni prebivalci samega naselja Vipave in okolice, s prazgodovinsko tradicijo, so se postopoma prilagajali in se selili v romanizirana selišča v dolini, kjer je bil možen zaslužek in napredovanje v družbi. Vendar so del svojih običajev in verovanja nedvomno ohranili in jih uveljavili v novim razmeram primerni obliki: to je vidno v uporabi doma izdelane lončenine, tako za žare, kot pogosto za čaše kot obvezen pivski pridatek.

Grobovi odsevajo podobo socialne strukture svojega časa; za Vipavo lahko rečemo, da je bil vsaj del prebivalcev zelo dobro situiran in trdno umeščen v zgornjo plast družbe, ki je gotovo prebivala v trdno zgrajenih stavbah po rimskem vzoru.

V Vipavi poslej pričakujemo sledove močnega urbanega središča z nastankom najkasneje v prvem stoletju n.št., zelo verjetno pa že prej; pričakovati ga je v bližini izvirov oziroma kar pod sedanjimi naselbinskimi enotami, ki so pogojene z vodnimi izviri in tokovi.

Verjetno smemo pričakovati tudi sledove pomembnejših, reprezentančnih stavb.

Eden od grobov iz t.im. "rodbinske grobnice", ki je vseboval kar osem pokopov

To pa so spomeniško varstveni elementi, ki so bili sicer pričakovani, vendar doslej zaradi odsotnosti materialnih dokazov premalo upoštevani pri določanju stopnje zavarovanja trškega jedra Vipave. Sprijazniti se bo potrebno s podobnimi omejitvami pri obnovi in gradnji infrastrukture, s kakršnimi se srečuje Ajdovščina že zadnjih štirideset let.

In kakšno je razmerje med starima rivaloma, Vipavo in Ajdovščino v rimskem času ?

Nedvomno je Vipava starejše urbano središče, prej romanizirano in pomembnejše za Vipavsko dolino v predrimskem času (poti vodijo preko Razdrtega rimske Okre - v Ljubljansko kotlino), pa tudi še v času 1. stol. n.št.

Ajdovščina verjetno sme svoj nastanek povezati šele z izgradnjo ceste preko Hrušice, potrebne za poštno in vojaške potrebe že za cesarja Avgusta v prvih desetletjih n.št. Ajdovska obcestna postaja - *mansio* je grajena postopoma in šele s širjenjem uradništva v njem pridobiva na pomenu. Vlogo središča v dolini prevzame verjetno šele okrog leta 100 n.št., povsem pa prevlada seveda po gradnji vojaškega tabora ok. l. 270. Vendar Vipava v tem času prav tako še živi, naselje na Grubljah z močno gospodarsko osnovo, je prav iz tega časa. Upoštevati moramo pogoje za tovorjenje , ki so preko Postojnskih vrat, četudi daljši, neprimerno lažji kot vzpon na Col in prehod skozi nevarne hrušiške gozdove. Domnevamo, da Vipava svoje gospodarske osnove nikoli ni povsem izgubila; res pa je, da zaenkrat v njej nimamo nobenih sledov o vojaški posadki. Kakšen pravni status je imelo naselje v rimski državi, zaenkrat ne moremo reči. Obe naselji skupaj in vse bodoče raziskave bodo nedvomno utrdile pomen Vipavske doline kot enega najpomembnejši prehodov v vzhodnem delu rimskega cesarstva na evropskih tleh.

Odrpta grobna skrinja z žaro in pridatki: vrč, lonček, dve skodelici, steklenica

V zaključku bi se rada zahvalila vsem sodelavcem in Vipavcem, ki so kakorkoli pomagali in priskočili na pomoč ob kar zahtevnem terenskem delu; posebej še obema kolegoma, Vesni Tratnik in Tomažu Fabcu, pa vipavskim študentom: Marku Babiču, Milošu Frelihu in Matiji Nabergoju. Pomoč obeh Hrovatinov, Tomaža pri psihološki in materialni podpori pri izkopavanju in Andreja pri fotografiranju grobov ob vseh mogočih terminih, je bila res neprecenljiva; prisrčna hvala! Tudi Občina Vipava se je izkazala in brez zapletov pripomogla k uspešnemu zaključku terenskega dela.

Poudariti moramo, da se večji del delovnega bremena sedaj seli v restavratorske delavnice, v analize kostnega gradiva, v strokovno obdelavo in pripravo gradivu primerne objave za strokovno javnost. Šele s tem bo dobilo grobišče svoje pravo mesto v celotni sliki rimskodobne zgodovine v Sloveniji in širše.

Nada Osmuk

za Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Nova Gorica

Foto: www.junija.si, Andrej Hrovatin

Konec izkopavanj

Najdba v letu 2005

NOVA DOGNANJA O GLAVNIH OLTARJIH CERKVA SV. VIDA IN MODESTA V PODNANOSU IN SV. KOZME IN DAMIJANA V PODBRJAH TER NJUNIH AVTORJIH ¹

V arhivskem gradivu primorskih župnij, predvsem v cerkvenih in bratovščinskih urbarjih in računskih knjigah, je prava zakladnica umetnostnozgodovinsko zanimivih podatkov, ki pa so bili doslej objavljeni le v manjši meri. Tokrat bomo dali na svetlo nekaj takih arhivskih drobtin o glavnih oltarjih v cerkvah sv. Vida v Podnanosu (Šentvidu) in sv. Kozme in Damijana v Podbrjah, ki spadajo v isto naselje. Oba – prvi iz marmorja in kamna, drugi lesen in pozlačen – sta zbujala veliko zanimanje umetnostnih zgodovinarjev.

Pacassijev marmorni oltar v Podnanosu

Glavni oltar sv. Vida v župnijski cerkvi v Podnanosu pripisujejo umetnostni zgodovinarji Leonardu Pacassiju, tretjemu tega imena v slavni goriški rodbini kamnosekov in kiparjev Pacassijev.² Kdaj se je mojster Leonardo rodil, ni bilo ugotovljeno, znano pa je, da je umrl 20. decembra 1697 v Gorici.³

V župnijskem arhivu v Vipavi, v katerem so shranjeni starejši urbarji za nekatere cerkve nekdanje velike vipavske župnije, v katero je spadal tudi Šentvid, urbarja cerkve sv. Vida ne najdemo. K sreči se je ohranil vsaj skupni urbar cerkva sv. Marije Magdalene na Otoščah in sv. Trojice nad Orehovico, ki sta spadali v nekdanji vikariat Šentvid. V njem namreč piše, da je cerkveni ključar Blaž Trošt v letih 1689 in 1690 izročil kamnoseškemu mojstru Leonardu Pacassiju, *magistro lapicidae nominato Leonardo Pachassi*, tri zneske v skupni vrednosti okroglo 63 dukatov za marmornati oltar sv. Vida.⁴ To je doslej edini znani dokument, ki potrjuje njegovo avtorstvo nekega konkretnega dela na naših tleh, povrhu pa omogoča tudi približno datacijo šentviškega oltarja okrog leta 1690.⁵ Latinski zapis o teh plačilih se v prevodu glasi takole:

*Sledijo izdatki Blaža Trošta z dne 30. Avgusta 1689
prvikrat je dal prispevek za marmorni oltar sv. Vida
klesarskemu mojstru z imenom Leonardo Pacassi dukatov*

*Izdatki Blaža Trošta z dne 29. Avgusta 1690
Kot prispevek za oltar sv. Vida je dal Leonardu Pacassiju dvakrat
in za papeški prispevek
Kot prispevek za marmorni oltar je dal Leonardu Pacassiju*

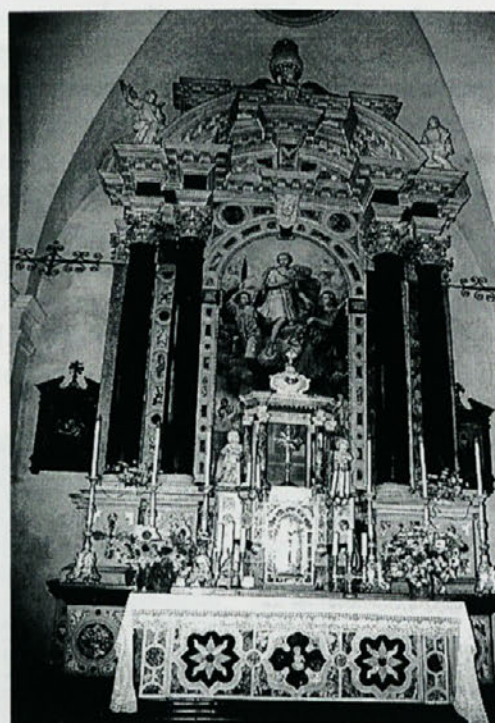
D lib s n⁶

21 2 -

30 - - -

5 2 - -

12 - - -

*Glavni oltar v župnijski cerkvi v Podnanosu
(Foto: B. Premrl, avgust 2004)*

Drugih dokumentov v zvezi z nastankom tega oltarja nismo odkrili. Zaradi natančnega faktografskega opisa, v katerem so navedene mere oltarja in opisane vrste marmorjev in kamnov, iz katerih je izdelan, pa kaže omeniti še inventar umetniških del v cerkvi sv. Vida in Modesta iz leta 1927, ko je ta del Primorske cerkvenoupravno začasno spadal pod goriško nadškofijo.⁷

»Sperandijev« zlati oltar v Podbrjah

O tako imenovanem zlatem glavnem oltarju v cerkvi sv. Kozme in Damijana v Podbrjah, po domače pri sv. Roku, si umetnostni zgodovinarji dolgo niso bili na jasnem, ali se je nanj podpisal rezbar ali pozlatar, kljub temu pa je zaslovel kot 'Sperandijev oltar'.⁸

Prej kot bomo pobrskali, kaj se najde o tem mojstru v cerkvenih urbarjih, si oglejmo omenjeni Sperandijev napis, ki je s svojo dvoumnostjo begal in zavajal raziskovalce. Naslikan je z belo barvo na uokvirjenem črnem napisnem polju sredi predele⁹, v zvestem prepisu pa se to dvojezično in slovnično nepravilno besedilo, ki bi ga lahko označili kot nekakšno "italo-latinščino", glasi:

S : CHOSME : E : DAMIANE

. ORATE P RO NOBIS :

ANDREA MVLIG . ALORA : PIOVANO :

IO . ANGELO . SPERANDI INDORATORIO . FECIT .

OPERORVM . MIRABILIVM . SVORVM (vitica)

Ano domini I657

V slovenskem prevodu¹⁰ ga preberemo takole: "Sveta Kozma in Damijan, prosita za nas. Tedaj, (ko) je bil župnik Andrej Mulič, sem jaz, Angel Sperandi, pozlatar, napravil eno izmed svojih čudovitih del. Leta Gospodovega 1657."

Da je Angelo Sperandi pri tem oltarju opravil »samo« pozlatarsko delo, oltar sam pa mora biti delo drugega mojstra, posredno potrjujejo arhivski podatki o drugih Sperandijevih pozlatarskih delih na oltarjih, ki jih je opravil v letih 1660-1664 v treh cerkvah v župniji Dolina pri Trstu.

Prve arhivske zapise o pozlatarju Angelu Sperandiju najdemo v urbarju cerkve sv. Janeza Krstnika v Boljuncu pri Trstu, v katerem je bilo v letih 1660-1663 zapisanih nekaj izplačil *al indoradore Anzolo Sperandio*.¹¹ Najbolj zanimiv je povzetek plačil za zlatenje oltarja v skupnem znesku 286 lir, ki obsega plačila v denarju, naturalijah ter hrani in pijači v tamkajšnji gostilni v letih 1660-1661 (v njem zvemo tudi, da je imel s sabo še pomočnika).¹² Tudi v urbarju cerkve sv. Martina na Brcu v vasi Dolina se gospod Angelo, *Missier Anzolo*, pri plačilih za delo na novem oltarju Rožnovenske Marije leta 1664 dosledno označuje kot pozlatar, *indoradore*. Da je na omenjenem oltarju naredil pozlato, pričajo tudi sočasni izdatki za potrebno zlato in srebro.¹³

Istega leta je isti mojster pozlatil tudi tabernakelj glavnega oltarja in krstilnik v župnijski cerkvi sv. Urha v Dolini. V njenem urbarju priča o tem podroben zapis vseh mojstrovih prejemkov za opravljeno delo, ki so v skupnem seštevku znašali 360 lir.¹⁴ Za nas je najbolj zanimiva dodatna postavka na koncu, iz katere zvemo, da je zadnji znesek plačila za zlatenje oltarja sv. Urha prejela »vdova pokojnega gospoda Angela pozlatarja«. Približni čas njegove smrti, ki je po vsej verjetnosti nastopila med 2. julijem 1664, ko je zadnjič prejel plačilo v znesku 68 lir, in 29. decembrom istega leta. Angelo Sperandi je torej umrl sedem let za tem, ko je pozlatil oltar v Podbrjah. To je doslej edini znani splošni osebni podatek o njem.¹⁵

Na koncu pa si je vendar treba zastaviti še vprašanje: Kdo pa je naredil zlati glavni oltar v Podbrjah? Ko so se strokovnjaki zedinili, da je Angelo Sperandi oltar v Podbrjah samo pozlatil, je prevladalo mnenje, da ga je verjetno izdelal ljubljanski kipar oz. rezbar Avguštin

Glavni oltar v cerkvi v Podbrjah (Foto: B. Premrl, februar 2005)

Ferfilla. Tudi o tem mojstru, ki se je rodil 1611. ali 1612. leta, umrl pa 11. julija 1669, imamo malo arhivskih podatkov.¹⁶ V doslej raziskanem arhivskem gradivu, žal, ni bilo najti podatka, s katerim bi potrdili, da je podbrski oltar naredila Ferfillova delavnica, razkrilo pa se je edino njeno dokumentirano delo na Primorskem. To pa ni glavni oltar cerkve v Podbrjeh, temveč je bil postavljen v cerkvi Marijinega vnebovzeta na Gori – a ne nad Vipavsko dolino, temveč na Gori nad Povirjem na Krasu.

Božidar Premrl

Opombe:

- 1 Ta prispevek je skrajšana različica članka PREMRL, Božidar, Trije primorski oltarji – trije kiparji in dva pozlatarja: Leonardo Pacassi, Angelo Sperandi, Avguštin in Jurij Ferfilla ter Karel Florianis, v: Zbornik za umetnostno zgodovino, nova vrsta 41, Ljubljana 2005, str. 191-205.
- 2 VRIŠER, Sergej, *Baročno kiparstvo na Primorskem*, Ljubljana 1983, str. 47, 52.
- 3 KORŠIČ, Verena, geslo PACASSI, *Primorski slovenski biografski leksikon*, 11, Gorica 1985, str. 540.
- 4 Župnijski arhiv (ŽA) Vipava, *Urbar cerkva sv. Marije Magdalene na Otoščah in sv. Trojice nad Orehovico 1686*, brez paginacije.
- 5 Pri tem omenimo še, da se v župnijski kroniki oltar datira z letnico 1775, ki da je vdolbljena zadaj na zidu, vendar te letnice, ki morda pomeni kakšen kasnejši poseg na oltarju, ni več videti. Prim. Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, Zbirka fotokopij, arhivska škatla 3, enota 26, *Spominske bukve fare Šent-Vid nad Vipavi. [sic!]*, str. 8.
- 6 Denarne enote so bile dukati, li(b)re, soldi in numi. En dukat je veljal šest lir, ena lira dvajset soldov.
- 7 Nadškofijski arhiv Gorica (Archivio arcivescovile Gorizia), mapa župnije Šentvid št. 110, Inventario delle opere d'arte. Diocesi di Gorizia, Provincia di Gorizia, Parrocchia di S. Vito del Vipacco, Comune di S. Vito del Vipacco. Chiesa parrocchiale di S. Vito e Modesto, avgust 1927, pp. 1-2 in priloga. V inventarju so med drugim navedene te njegove mere: višina s podstavkom vred 8 m, širina menze in podstavka (fondo) 4,40 m ter višina štirih stebrov oltarnega nastavka 2,40 m.
- 8 VRIŠER 1983, citat št. 3, str. 25-26. - Žrtev te nejasnosti so tudi avtorji nedavno izšlih prvih zvezkov Leksikona cerkva na Slovenskem, ki Sperandija še zmerom štejejo tudi za avtorja oltarja. Primerjaj: Podružnična cerkev sv. Kozme in Damijana v Podbrju, v: *Leksikon cerkva na Slovenskem, Škofija Koper, Dekanija Vipavska 2*, Mohorjeva družba, Celje 2004, str. 170-171.
- 9 Predela je spodnji del oltarnega nastavka, tik nad mizo ali menzo.
- 10 S precejšnjimi težavami sva ga opravila s prevajalcem Francetom Barago.
- 11 ŽA Dolina, *Urbar cerkve sv. Janeza Krstnika v Boljuncu 1673*, listi [11v, 12v, 13, 13v, 15, 18].
- 12 ŽA Dolina, *Urbar cerkve sv. Janeza Krstnika v Boljuncu 1673*, listi [11v, 12v, 13, 13v, 14, 15, 18, 214].

REKA VIPAVA - NAŠA SOPOTNICA

Vipavci zelo radi govorimo o trti in vincu, mnogo manj o naši vodi, tisti mrzli, tekoči, brez barve, okusa in vonja, ki priteče iz lukenj, špranj in talnih izvirov med našimi vipavskimi hišami in pod njimi in se združi v reko Vipavo. In ta teče in teče, vsak dan in vsak trenutek mimo nas. Reka Vipava je naša zvesta življenjska sopotnica, ki si zasluži vso našo pozornost in spoštljiv odnos.

Reka Vipava ima bogato porečje v Zgornji Vipavski dolini. Tu jo napajajo številni potoki in izviri

Izvir reke Vipave "Podskala" (Foto: Magda Rodman)

iz Nanoškega, Javorniškega in Trnovskega pogorja in iz južnih vinorodnih hribov. Izvira v deltasti obliki, kar je posebnost v Evropi. Ima devet glavnih in mnogo stranskih izvirov, ki se spletejo v mrzlo reko Vipavo. Je dolinska reka, ki se pri Zaloščah prebije skozi ozko sotesko v Spodnjo Vipavsko dolino.

Zaradi tolikšnih izvirov teče samo v Vipavi pod sedmimi kamnitimi mostovi. Vseh pa je več kot 25. Korajžno se spusti po dnu Vipavske

doline, med njive in travnike, in deli orno zemljo na levi in desni breg. Izliva se v Sočo pri Sovodnjah in ima velik pomen za celotno Vipavsko dolino.

Toliko izvirov vode na tako kratki razdalji je gotovo ponujalo potrebne pogoje za življenje že v prazgodovinski dobi. Vsa ljudstva in vse vojske vedno iščejo vodne vire. Tega bogastva se zavemo šele, ko pridejo hude in dolgotrajne suše.

Njena najlepša izvira sta Podskala in Podfarovž. Velika škoda pa je, da je bil pred leti obzidan in zakrit njen lepi izvir Podlipca. Voda iz Podskale obliva Taborski grad iz Trubarjevih časov, voda iz Podfarovža pa teče pod mogočnim baročnim Lanthierijevim gradom, pod mostom, ki sodi med najlepše v Evropi. Oba izvira se združita pred dvoločnim kamnitim mostom, ki mu pravimo Bratužev most. Visoko nad njima se vzpenjajo razvaline Starega gradu iz 12. stoletja, kjer so bivali grofje, tu je bil rojen tudi veliki mož, Žiga Herberstein. S tega mostu lahko vidimo vse tri vipavske gradove in sotočje dveh izvirov reke Vipave, tu je najlepša panorama Vipave, ki navduši vsakega obiskovalca. Vode reke Vipave so usahnile samo 31.8.1838, ko je reka po podzemnem bobnenju

...teče in teče po Vipavski dolini in jo deli na levi in desni breg (Foto: Magda Rodman)

prenehala teči. Ustavili so se številni mlini in žage. Šele po več urah je voda ponovno privrela na površje in pregnala strah domačinov, da vode ne bo več.

Naša reka še danes gosti ribiče, lovce, sprehajalce, v njej se odžejajo tudi živali. Ob hudi suši jo poišče divjad z Nanosa. Z njeno vodo so se hladili kosci, žanjice in orači. Ob njenih izvirih so naše matere in stare matere prale perilo, k njej smo gnali napajat živino.

V svoji zgodovini je doživela marsikaj. Ob sebi je čutila Kelte, Ilire, rimske legije. Ob njej je korakal hunski vladar Atila. Spoznala je turške sablje in kresove. Trubarjeve učence in konjenico Napoleonove vojske. Doživela je rast doline v času avstro-ogrske države.

Jokala je s svojimi Vipavci v I. in II. svetovni vojni. Slišala francosko, nemško, 25 let italijansko, tudi srbsko govornico. Zabrisala je sledove stopinj tigrovcev in partizanov. Žal je odplavila tudi bogati arhiv iz Lanthierijevega gradu. Bila je priča ljudskemu preseljevanju. Ob njej so se mudili begunci vseh časov in vojn. Zboleli sta jo kar dve ekološki rani: melioracija in gradnja AC po dolini. Ponujala se je za namakanje Zgornje Vipavske doline, pa ni bila uslišana. Končno

se je nasmehnila čistilni napravi. Bila je Frigidum, Wippach in Vipacco, Vipava (poudarek na i) in končno domača reka Vipava.

Reka Vipava, naša sopotnica, tudi danes nadaljuje svojo pot po isti strugi vsak dan in noč brez prestanka. Odplavila je tujo navlako in nazive. Ostala je zvesta blagodejna mati tukaj živečih ljudi in se vsem enako razdaja. Jo cenimo dovolj? Jo čuvamo dovolj? Se zavedamo tega zaklada narave in stvarstva?

Da pa se našemu vincu ne bi zamerili zaradi vode v Vipavi, je že davno poskrbel pokojni domačin Anton Andlovic. Bival je v Tabru, kjer je največ vipavske vode. Zbolel je in obiskal prijatelja zdravnika. Ta je ugotovil, da ima vodenico in mu je to tudi povedal. Anton je šel v luft in zatrjeval zdravniku, da on vodenice že nima, da ta diagnoza ne bo držala. Zdravnik pa je vztrajal pri svojem. Ko se je Anton odpravil iz ordinacije, se je obrnil in zdravniku odločno povedal: "Gospod zdravnik, je nemogoče, da bi jaz imel vodenico, svoj živ dan še nisem pil vode."

Magda Rodman

PESNIK FRAN ŽGUR IZ PODRAGE – VIPAVSKI SLAVČEK

3. del

Velikokrat sem brskal po starih časopisih, revijah in koledarjih in vedno mi je bilo neizrekljivo toplo pri srcu, ko sem prebiral objavljene verze našega vipavskega slavčka. Njegovo pesniško zapuščino v Pokrajinskem arhivu vedno znova jemljem v roke kot dragocen zaklad. Nekaj nedopovedljivo lepega se dotika čustev in čutov ob njegovih mehkih, pesniško zasanjanih, pa svetlih in radostnih stihih - to so srčni rubini, ki se pestujejo v skritih koticah srca.

Njegove pesmi so po večini mladinske, a vendar ne otroške v pravem pomenu besede; so pesmi moža, ki s toplo ljubeznijo doživlja svojo zemljo in si je kljub starosti ohranil otroško, lepote žejno srce: ves mož, a obenem ves otrok, ki se ni sramoval svojega srca, tih oboževalec lepote. Življenje mu je bilo pesem in pesem življenje. Pisatelj France Bevk, ki se je z njim srečeval, ga je posrečeno označil, »da je na sliki videti kot hajduk, a po duši ni hajduški, ampak ves tak, kakršne so njegove pesmi. Pristen Vipavec, ki ljubi svojo zemljo in svoje vino, pred vsem pa svoje pesmi, ki so mu rodna deca. Vedno jih nosi s seboj, rad govori o njih, glas mu postane pri tem vznesen. On je pesnik skozi in skozi, kakor živi in diha.« (*Koledar Goriške Matice za leto 1930, 65*).

Pesnik Žgur je v verze zlagal mnoga svoja občutja, zgledoval se je pri narodnih pesmih, pesniku Josipu Murnu, pri ruskem pesniku Koljcovu in morda še pri kom, v vezano besedo je imenitno oblikoval otroška čustva, prelesti narave, vsakdanja in praznična dogajanja življenja, zgodovinske dogodke in še marsikaj, kar mu je narekovala čuteča pesniška duša.

A najbolj segajo do srca milozvočno upesnjena beseda o domačih krajih in običajih ter čustva, ki jih je izpovedal o dotiku človeškega bitja z obnebjem božjega, nadzemskega, o naših velikih krščanskih praznikih, o ljubezni do verskega in narodnega izročila.

Kdo je postavil našemu človeku in našim krajem lepši pesniški spomenik kakor Fran Žgur? Njegove pesmi so trdno povezane z Vipavsko dolino, s tem rajskim vrtom, iz katerega so vsrkale svojo posebno melodijo, barvo in vonj. France Bevk ga je označil za pesnika mehke čudi, tople povezanosti z zemljo, živčnega sredi vesele, sončne vipavske prirode. Ob obisku pri njem je zapisal tudi naslednje čudovite oznake njegove poezije:

»/.../ Z majhnimi izjemami brez globokih misli, a z globokim, pristnim čustvom, ves ko veter v polju, ko škrjanec v zraku, ko sonce na cvetoči vipavski livadi. /.../ Prisluškuje le svoji notranjosti, ki jo poizkuša po svojih močeh izraziti v stihih, iz katerih pogosto zazveni prava, čista poezija.« (*Mladika, 1936, 12, 450*).

Kdaj je Žgur s svojimi verzi prvič stopil v javnost? Takole je pripovedoval Francetu Bevku:

»Nekaj svojih pesmic, ki sem jih bil podpisal Frigidus, sem bil poslal 'Zvonu'; odgovorili so mi, naj se toliko učim, da postanem Calvus. Prva moja pesem, nabožnega značaja, je bila priobčena v 'Drobtinica'. Bil sem sotrudnik 'Vrtca', 'Angelčka' in 'Zvončka'; pri poslednjem sem pridno sodeloval celih sedemnajst let. Oglašal sem se tudi v 'Slovenki', pozneje v 'Jadranci', ob posebnih priložnostih v 'Eдинosti'; veliko mojih pesmi je raztresenih v koledarjih Goriške matice in drugod. Ob priliki odkritja Prešernovega spomenika je prinesel 'Slovan' mojo pesem 'Prešernu' s podpisom Salus. Do danes mi je bila in mi je vezana in nevezana naša beseda nad vse na svetu, in to mi ostane do groba.« (*Mladika, 1936, 12, 449*).

Kakšna močna zakoreninjenost, kakšen globok čut do slovenske besede – čudovit zgled za današnji dom in rod!

Pesnik Fran Žgur je pred že omenjeno najobsežnejšo zbirko *Pomladančki* (izšla v Gorici leta 1923, objavljenih 74 pesmi), dvakrat izdal izbora svojih pesmi, tudi ta dva v Gorici. Manjše število (8) pesmi je izšlo v 25. zvezku zbirke *Knjižnica za mladino* leta 1902, več (29) pa jih je priobčil leta 1906 v 31. zvezku iste zbirke pod naslovom *Semena padajo – otroške pesmi*.

Nakazal sem že v prejšnjem sestavku, da je Sandrova hiša v Podragi dobila svojevrstno vlogo v slovenski književnosti, seveda v povezavi z njenim stanovalcem, pesnikom Žgurjem.

Pesnik slovenske moderne Josip Murn je zahajal tudi na Vipavsko in dvakrat se je mudil tudi na Žgurjevem domu. Prvič se je oglasil le mimogrede, drugič pa se je zadržal nekoliko dlje.

Vsekakor je moral biti za Žgurja velik dogodek, ko so trije dijaki, Jožko in Robert Kenda ter Josip Murn poletnega popoldneva zavili v gostilno pri Sandrovih. Žgur se je spominjal, da je imel takrat Murn šestnajst let; glede na njegovo rojstno letnico se je ta obisk zgodil poleti 1895. Murn je bil tedaj na bližnjem Slapu, kjer je preživel velike počitnice, najbrž pri gospodu Kantetu.. Takole je povedal Žgur: »Tako sem ga spoznal: ta je pa pesnik. Pri domači kapljici 'od zida' smo se razživali. Odprl se je skrivnostni studenec Hipokrene. Na mah smo bili vsi kot eden, vsi drug drugemu odkriti. Beseda je dala besedo... No, to je morala biti res čudovito lepa govorica! Jaz sem se 'držal bolj nazaj', a so mi odkazali častno mesto v družbi. Tako sem bil povišan kakor evangeljski skromni povabljenec.« (*Koledar Goriške Matice za leto 1930, 65*).

Takrat se Murn še ni podpisoval s pridevkom Aleksandrov. Žgur se je spominjal, da je Murnu hišno ime 'pri Aleksandrovih' »tako ugajalo, da si ga je pridržal do konca svojih dni kot psevdonim.« (*Koledar Goriške Matice za leto 1930, 66*).

Štiri leta pozneje, torej v letu 1899, je Murn prišel na velike počitnice v Podrago. Bil je gost tedanjega deželnega poslanca Ivana Božiča, z namenom, da si okrepi zrahljano zdravje. Ko je opravil svoje obveznosti pri gostitelju, se je podal k Sandrovim. Žgur je povedal, da je sedel na »vrečo soli v prodajalni in odklonil vsako brezpomembno sitnost gostoljubnosti.« Opazil je, da se je Murn v štirih letih od zadnjega obiska precej spremenil: »Prej je bil golobrad, zdaj je nosil polno brado. Le iz oči, katerih sinjina je nepozabna, mu je blestela trpkost in poglobljena melanholija, kateri je podlegel čimdalje bolj. Njegova obleka ni bila prav nova, a tudi ne vsakdanja. Vse se mu je tako izborno podalo. Klobuk pa po strani, kot bi hotel reči: 'Kaj ne, mi smo pa poet?'« (*Koledar Goriške Matice za leto 1930, 66*).

Pa še tale zanimivost iz Murnovega bivanja v Podragi, ki je obema pesnikoma hitro porodila - kaj drugega kot verze, in kje drugje kot v - Sandrovem vinskem hramu. Murn se ni branil Žgurjevega povabila, da bi prestopila Bahov tempelj in kakšno rekla o morali, ki naj bi se rimala z majoliko. In takoj je bila v dvogovoru rima sestavljena: »Morala je not šla in je toliko pila, da je počila. O Jerala, Jerala, kje je tvoja morala?« In odgovor: »Tam, kjer so zidi velbani, kjer so sodi štrihani.« (Pesnika sta imela v mislih Jeralo pesnika Otona Župančiča. Ta je namreč pisal Murnu, da ga pride obiskat v Podrago, kar se potem sicer ni zgodilo, dopisnico pa je zapolnil z gornjimi verzi.) Žgur je Murnu na koncu svetoval domačo kopel. Vzel je kanglico sveže vode, Murn je dal srajco gor in šlo je v curkih po golem hrbtu... (*Koledar Goriške matice za leto 1930, 66-67*)

(se nadaljuje)

Jurij Rosa

Fran Žgur: Tam vrh Nanosa

*Tam vrh Nanosa, za Turo
delajo si hudo uro,
strici belomuharji,
do nosu kožuharji -
Piskajo in vriskajo,
puhajo v dolino, breg,
rešetajo beli sneg...*

*Vsi zasneženi po lici
k nam bi radi zimski strici;
srd tam zunaj kuhajo,
in v pesti si puhajo,
v vihri ljuti, snežni kuti
zimo - starko peljejo,
belo moko meljejo...*

(*Pomladančki, Gorica 1923, str. 72*)

Fran Žgur: Sveti Božič

*Mrzli časi so v deželi,
v kučmi snežni vsi, do kraja;
a sirotek v halji beli -
Jezus v mrazu k nam prihaja...
Glej, nožici sta mu bosí:
a v ročici solnce nosí:
Milost in k nebesom ključ,
odrešenja solnčno luč!
Bi zapeli,
vsi veseli
v solncu tem srce ogreli!
Da le k nam bi pot ne zgrešil,
in nas grešne vse potešil - -
Rožo dal - srce nam zlato.
solnce milosti bogato!*

*Naj gorak bi vsak bil hlevček,
in junak bi vsak bil revček -
Z zarjo zlato vsak preprežen,
božje milosti deležen!*

(Edinost, 25. 12. 1927, št. 307, božična priloga)

Fran Žgur: Rojstvo

*Rodila se danes
velika je Luč -
glej, angelji božji
čez nebes gredo,
zlat nesejo ključ -
Nebesa odpirajo,
strune prebirajo:
Rojen je Bog!
Vse, kamor kane, pesem ta zgane
zemljo, nebo -
Zemlja se stresa, bleščijo nebesa! -
Čuj, človek ubog: -
Pesem iz strune, blažena nada,
pada, naj pada
v Tvoje srce -
naj te presune, izvabi solze;
naj te ljubezen, rože Marije,
Jezus zakrije v svete roke!*

(Novi rod, 1924-1925, str. 40)

Fran Žgur: Koledniki

*Dober večer Bog dodeli,
bili zdravi, vsi veseli -
Novo leto daj vam srečo,
zlatov polno vrečo!*

*Hišna mati, hišni oče,
vse po volji vam v bodoče -
Novo leto vam v veselje
vse izpolni želje!*

*Sini - bujni v pas in lice;
hčerke - krotke golobice;
deca - jabolka od veje,
naj se z vami smeje!*

*Mi za zvezdo gremo v dalji,
baš kot šli so sveti kralji -
Božič zdaj vesel jih piše
vsem na vrata hiše...*

*V skrinjo sezite globoko
in darov nam dajte v roko -
Naj zato zleti vam v polja
ptička - zlata volja!*

*Da se pila bo zdravica,
naj vam obrodi gorica;
radost, verna naj družica
pozlati vam lica!*

*Ste li trudni? Sladko spali!
Mi bi tudi nočevali -
A ko leto spet bo novo,
pridemo gotovo!*

(Pomladančki, Gorica 1923, str. 77- 78)

IZ NAŠE KS

IZ DELA KS VIPAVA

Leto se izteka, oziramo se nazaj in hkrati usmerjamo pogled naprej. Z delom KS v letu 2005 smo lahko zelo zadovoljni. Zastavljene cilje smo po svojih finančnih zmožnostih v celoti uresničili. Med letom smo imeli šest sestankov in na vseh smo bili sklepčni. Največ dela pri vseh projektih pade predvsem na predsednika. Sem človek, ki zastavljene cilje spremljam, in to od začetka do konca, pri njih vztrajam in ne popuščam.

Sanacija pokrivnih plošč na potoku Slezencu v Ulici Milana Bajca je bil zame velik uspeh in prepričan sem, da tudi za vse, ki tam živite in ste celih pet let morali noč in dan poslušati ropotanje. Druga velika pridobitev za Vipavo je tudi ureditev dvorišča pred cerkvijo. Hkrati bo ta del Vipave dobil okrog 20 novih parkirnih mest. Ureditev financirajo Občina, KS in župnija. Ob tej priložnosti vas vabim na žegnanje konj in blagoslovitev dvorišča na sv. Štefana 26. 12. 2005.

Prireditve Vipavske trgateve, peta po vrsti v naši organizaciji, je lepo uspela. Finančno smo jo pokrili v celoti s sponzorskimi sredstvi.

Stara šola je v tem letu dobila osem novih PVC oken in če bo šlo po načrtih, bo v prihodnjem letu v celoti na novo zasteklena.

Pomagali smo tudi trem gospodinjstvom pri obnovi fasad. Pomoč pa je na žalost dobila tudi »botra« država, ki nam je zaračunala 25% davek na donacije.

Skupaj z uredniškim odborom smo izdali štiri številke Vipavskega glasa, ki letos praznuje svojo 20-letnico. Čestitam!

V dogovoru z občino smo na novo osvetlili Vinarsko cesto in pripravili električni priključek za izgradnjo novega vrtca, ki je predviden v letu 2006.

Zaradi pomanjkanja sredstev v občinskem proračunu nam ostajata nerealizirana dva večja projekta: izgradnja nove mrliške vežice na pokopališču in ceste proti Zemonu s pločnikom in osvetlitvijo.

Še kratko obvestilo: Vsi, ki obiskujemo pokopališče, lahko uporabljamo parkirišče ob kasarni.

Želim vam lepe božične praznike in miru v vaših družinah.

Boris Ličen

IZ NAŠE OBČINE

IZ DELA OBČINE VIPAVA

PREDLOG PRORAČUNA ZA LETO 2006

Občinski svet je na seji obravnaval predlog proračuna za leto 2006. Z dopolnitvami, ki so bile sprejete na seji, se načrtuje 1 milijardo SIT prihodkov in 1 milijardo 304 mio. 372 tisoč odhodkov. Med prihodki je za 404 mio. SIT davčnih, 116 mio. SIT nedavčnih in 37,4 mio. SIT kapitalskih prihodkov. Pričakuje se tudi 442,2 mio. SIT sofinanciranja (transferov) iz drugih javnofinančnih institucij (iz raznih razpisov).

Odhodki so po funkcionalni klasifikaciji razporejeni takole: 83,4 mio. SIT javna uprava, 4,4 mio. SIT obramba, 12,2 mio. SIT javni red in varnost, 237,7 mio. SIT gospodarske dejavnosti, 156,3 mio. SIT varstvo okolja, 74,7 mio. SIT stanovanjska dejavnost in prostorsko urejanje, 2,2 mio. SIT zdravstvo, 77,7 mio. SIT šport, kultura in druge neprofitne organizacije, 34,9 mio. SIT socialna varnost, 563,8 mio. SIT izobraževanje ter 56,7 mio. SIT krajevne skupnosti.

Če bodo v letu 2006 realizirane vse postavke proračuna, bo občina imela proračunski primanjkljaj v višini 304 mio. 383 tisoč SIT. Tega naj bi pokrila s prodajo kapitalskih deležev in delnic ter z zadolževanjem, ki ga mora odobriti Ministrstvo za finance.

Med odhodki obremenjuje občino 122,6 mio. SIT za subvencioniranje otroškega varstva, to je, za pokrivanje razlike med ekonomsko ceno varstva in ceno, ki jo plačujejo starši. Za oskrbnine v zavodih je namenjenih 10 mio. SIT, za družinskega pomočnika 4 mio. SIT, za subvencioniranje letovanja otrok 1 mio. SIT, za regresiranje prevozov v šolo 24 mio. SIT, za subvencije stanarin 2,2 mio. SIT ter 13,2 mio. SIT za druge transfere gospodinjstvom in posameznikom. Plačilo obveznega zdravstvenega zavarovanja občanom, ki nimajo lastnih sredstev, obremenjuje občino za 6 mio. SIT. V letu 2006 se v proračunu zagotavljajo sredstva za spodaj navedene nove investicije v občini in za tiste, ki se nadaljujejo, v naslednjih višinah:

- rekonstrukcija podružnične šole z novogradnjo telovadnice v Vrhpolju - 208 mio. SIT
- novogradnja vrtca v Vipavi - 161 mio. SIT
- kanalizacija Zgornje Vipavske doline in čistilna naprava Podnanos - 21,8 mio. SIT
- 20 kV daljnovod - odcep Gradišče s TP 20/0, 4kV - 11,2 mio. SIT
- elektrifikacija planote Nanos - 91 mio. SIT
- parkirišče ob blokkih na Cesti 18.aprila - 26,1 mio. SIT
- kamp Gradiška Tura - 50,8 mio. SIT
- obnova gradu Lanthieri - 10,3 mio. SIT
- nadaljevanje odkupa čistilne naprave Vipava - 23,7 mio. SIT
- vodovod Slap - 13,5 mio. SIT
- obnova ceste Slap - Dolenje - 12,7 mio. SIT
- ureditev kanalizacije in vodovoda po ulicah Vipave (Laurinova, Milana Bajca, Pod Gradom, Na Hribu) - 70 mio. SIT

Na območju krajevne skupnosti Vipava so poleg zgoraj navedenih del v proračunu načrtovana še:

- sofinanciranje tlakovanja in ureditve parkirnih mest ob cerkvi - 3 mio. SIT
- ureditev vinoteke v stavbi na Glavnem trgu, ki bo delovala pod okriljem TIC TRG - 3 mio. SIT
- projekti za ureditev mrliške vežice - 1 mio. SIT
- s spremembo proračuna za leto 2005 je občina namenila še 2 mio. SIT za ureditev prostora na Glavnem trgu 1, za muzejsko zbirko izkopenin, ki so bile najdene v Laurinovi ulici.

Na izredni seji, 2. decembra 2005, se je Občinski svet občine Vipava odločil, da bo občina pri prodaji Dvorca Zemono uveljavljala predkupno pravico in iskala partnerje za ustanovitev konzorcija, ki bo upravljal z dvorcem. Občinski svet je za morebitni odkup dvorca zagotovil v proračunu 45 mio. SIT.

Projekt TRANSLAND 2007

Občina Vipava je partner v projektu Transland 2007 - trajnostna prostorska zasnova čezmejnega prostora Slovenija/Italija. Projekt nadaljuje in nadgrajuje delo projekta Interreg IIIa Phare CBC Italija Slovenija Trans Plan - skupno čezmejno prostorsko načrtovanje. Projekt obravnava območje Pokrajine Gorica in gorskih skupnosti v Italiji ter ozemlje dvanajstih občin Goriške statistične regije. Zaradi administrativnih ovir (državne meje) sta obe območji razvojno nazadovali. Projekt TRANSLAND je izziv za aktivnosti skupnega prostorskega načrtovanja in razvoja čezmejnega območja ter za usklajeno načrtovanje prometne, komunalne, turistične in druge infrastrukture, ob upoštevanju krepitev komunikacij med regijama. Projekt TRANSLAND je obenem izhodišče za pripravo skupnega prostorskega načrtovanja (regionalne prostorske zasnove) območja statistične regije Goriška.

ODPRTJE RAZSTAVE

V petek, 23. decembra 2005, bomo v Vipavi, v stavbi na Glavnem trgu 1, odprli informativno razstavo arheoloških predmetov - izkopanin z najdišča na Laurinovi ulici v Vipavi. Arheološko gradivo je iz 1. stoletja našega štetja in bo razstavljeno v treh vitrinah. Sestavni del razstave bodo tudi fotografije, posnete na Laurinovi ulici v času izkopavanj.

*Za občinsko upravo
Vida Babič*

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

Iz ŠGV

Pozdravljeni! Spet se oglašamo iz škofijskih logov.

NAJPREJ NEKAJ O USPEHIH NA TEKMOVANJIH ...

ŠGV-jevci imajo precej dela s šolo, tako kot dandanes vsi srednješolci. Pa vendar naši gimnazijci pridno sodelujejo tudi v drugih obšolskih dejavnostih in se pripravljajo na različna tekmovanja. Znano je, da so pri tem uspešni. Sicer vsi vemo, da je pomembno sodelovati in ne zmagati, in ravno zaradi tega je dobro, da se dijaki udeležujejo tekmovanj, saj tako razširijo svoje vedenje na določenem področju, spoznajo širši pomen posamezne stroke in nenazadnje sklepajo nova poznanstva.

Zbrala sem samo nekaj rezultatov, mnogih še nimamo. Povedati je gotovo treba, da sta zlato priznanje na državnem tekmovanju iz logike, ki je potekalo 19. 11. 2005, prejela Jakob Valič (zasedel je drugo mesto) in Katarina Čermelj (zasedla je šesto mesto). Srebrna priznanja pa so na istem tekmovanju prejeli Dominik Šurc, Tilen Marc, Andrej Leban.

Istega dne se je v Ljubljani odvijalo tudi predtekmovanje oz. izbirno tekmovanje za 38. mednarodno kemijsko olimpijado. Izmed šestdesetih prijavljenih je bilo izbranih 24 tekmovalcev, ki se bodo še nadalje trudili, da pridejo na omenjeno tekmovanje. Med njimi sta tudi Tina Ilc, ki je dosegla 2. mesto in Mojca Ivančič s 4. mestom.

Četrtošolka Tadeja Lavrič je barve slovenske zastave zastopala na svetovnem prvenstvu v kotalkanju, ki je bilo organizirano v Rimu. V skupnem seštevku je dosegla 11. mesto.

Vsem iskreno čestitamo in jih spodbujamo naprej.

Irena Krapš Vodopivec

Tadeja Lavrič, kratki program

SLOMŠKOVA USTANOVA - VOŠČILA IN DARILA

Na ŠGV deluje tudi Slomškova ustanova, ki ima sedež v Mariboru. Maja 1999 je bilo podpisano pismo o nameri, da se Slomškova ustanova ustanovi, listina o ustanovitvi, ki jo je za ŠGV podpisal ravnatelj Vladimir Anžel, je bila podpisana 2. septembra 1999. V šolskem letu 2000/2001 so prvi dijaki že prejeli pomoč.

Slomškova ustanova je dobrodelni sklad, ki zbira sredstva, namenjena za pomoč dijakom iz socialno šibkejših družin, ki težko krijejo stroške šolanja. Zaradi današnjega načina življenja se v taki situaciji lahko hitro znajde vsaka družina.

Seveda pa sredstva v sklad ne pridejo sama od sebe, ampak so dar dobrotnikov in sad različnih akcij. Hvala vsem, ki darujete in si prizadevate za šolanje nadarjenih otrok iz socialno šibkejših družin. Za pridobivanje sredstev SU nagovarja večje gospodarske subjekte, zbira sredstva s posebnimi akcijami (Eno voščilo-dvojno darilo, koncert v Cankarjevem domu ...), del sredstev dobimo iz »matične« Slomškove ustanove v Mariboru, del sredstev prispevajo starši iz prispevka za t. i. »nadstandard«, nekaj sredstev pa zberemo tudi od dobrotnikov.

Osnovno načelo pri razdeljevanju sredstev je, da družina dijaka ne dobi denarja, pač pa se ji oprostijo določeni deli stroškov, povezanih s šolanjem in bivanjem v dijaškem domu. Poleg tega stroškov šolanja ne krijemo v celoti, ker menimo, da je vsaj delna soudeležba družin dijakov nujna zaradi občutka soodgovornosti. Prošnje za pomoč SU obravnava komisija, ki jo sestavljajo ravnatelj, svetovalni delavec, predstavnik profesorjev in predstavnik staršev.

V letih, od kar deluje SU, je število prosilcev in prejemnikov pomoči vsa leta naraščalo, na kar je vplivalo tudi naraščanje števila dijakov na naši šoli, ki se je sedaj umirilo pri približno 300 dijakih. Spodnja tabela prikazuje število prejemnikov pomoči v posameznih letih in vsoto pomoči glede na število vseh vpisanih dijakov.

Šolsko leto	Št. dijakov	Št. prejemnikov pomoči	%	Razdeljena pomoč
2000/01	192	7	3,65	1.307.257,00 SIT
2001/02	258	8	3,10	1.344.000,00 SIT
2002/03	287	19	6,62	3.135.660,00 SIT
2003/04	300	34	11,33	3.115.775,00 SIT
2004/05	304	35	11,51	4.296.535,00 SIT
2005/06	312	43	13,78	(4.522.720,00 SIT)

Brez pomoči SU bi nekateri dijaki težko ali pa sploh ne bi zmogli obiskovati naše šole in bivati v dijaškem domu. Letos pomoč prejema 43 dijakov, kar glede na 312 vpisanih dijakov pomeni skoraj 14 %. Ta podatek je dovolj zgovoren dokaz, da ŠGV ni namenjena le otrokom iz bogatih družin.

In sedaj še k razveseljivemu in aktualnemu dogajanju! Tudi letos poteka akcija Eno voščilo - dvojno darilo. Motive za letošnje voščilnice, ki so v prodaji po vsej Sloveniji, so v okviru likovnega krožka pod mentorstvom Polone Kunaver Ličen in Davida Lična ustvarili dijaki ŠGV. Naši dijaki so se namreč odzvali na natečaj SU, ki je izbrala motive 10 dijakov ŠGV, ki zaslužijo pohvalo za sodelovanje na natečaju in čestitke za uspeh na njem. In kdo so mladi likovni ustvarjalci? **Urška Skapin, Teja Lozej, Lucija Batič, Urška Bačar, Anja Čuk, Veronika Ožbolt, Sara Milavec, Maja Štefin, Matej Pregelj in Maruša Fabčić.** Med njimi so torej tudi mlade Vipavke. Če že ne boste kupili voščilnic, jim vsaj čestitajte za dosežek in uspeh! Še več ljudi pa boste osrečili, če čestitate njim, kupite voščilnice, z njimi razveselite prejemnike in s samim nakupom prispevate v sklad Slomškove ustanove.

Bogdan Vidmar

SREČANJE PROFESORJEV KATOLIŠKIH GIMNAZIJ

Na ŠGV se v soboto, 15. 10. 2005, za spremembo niso drenjali dijaki, temveč profesorji. In to ne katerikoli profesorji, ampak profesorji katoliških gimnazij. Podarjen nam je bil čudovit jesenski dan in razpoloženje je bilo prijetno že od začetka. V ne preveč zgodnjih jutranjih urah smo popili kavico in poklepetali o bolj sproščenih temah, za katere med tednom ni nikoli časa. Predvsem pa je bilo seveda vse skupaj namenjeno gostom z drugih gimnazij, ki jih sicer redko vidimo.

Najpomembnejši namen današnjega srečanja sta namreč prav druženje in izmenjava mnenj, je v uvodnem pozdravu povedal naš ravnatelj, g. Vladimir Anžel. V avditoriju smo si poiskali prostorček in sledilo je bogoslužje. Vodil ga je rektor ŠGV, g. Slavko Rebec. Zapeli smo, se zahvalili Gospodu za njegovo pomoč pri našem delu in tehtno premislili rektorjeve besede. Primerjal nas je s kruhom in nas pozval, naj dišimo tako močno, da bodo dijaki sledili našemu vonju in črpali od nas vse, kar jim lahko damo kot po-klicani vzgojitelji. Pa potrpljenja naj ne pozabimo, zvrhan koš se ga potrebuje, a na koncu čutimo, da se je izplačalo.

S prijetnimi in toplimi mislimi je prav tako predavateljico napovedala gospa Tatjana Božič. Sledilo je namreč predavanje gospe Jožice Pizzoni, ki nam je spregovorila o vlogi katoliškega učitelja – učenca Življenja. V duhu prisposodob nas je popeljala k izviru vode, k vrelec vrednot. Sodobni svet ne potrebuje sodobnih vrednot, to je zmota! Izvir je še vedno isti, le zajemati se moramo naučiti iz njega. Če smo se nekoč lahko sklonili nad vrelec in pili, je danes med kozarcem vode in izviro

vodovod. Gospa Pizzoni nas je z iskrenostjo, s katero je povzemala lepe in težke trenutke v svojem življenju, pripeljala do ugotovitve, da smo učitelji res poklicani. Da zato zmoremo včasih nemogoče. In da bomo nemogoče zmogli vedno, ko in če bomo iskreni – s sabo in z dijaki. Dijakov ne smemo vzgajati kot rastlin v topli gredi. Te so sicer bujne in visoke, a včasih mlečne in ne preveč odporne. Ko jih postavimo v naravne pogoje pa izgubijo vso svojo prednost. Tedaj vodstvo prevzamejo rastline, ki so rasle v mrazu in vetru, in znajo ceniti vsak priboljšek, še tako

majhen. Na vseh področjih življenja je tako, da iskren pogovor in sposobnost poslušanja pomenita zdrav odnos med ljudmi.

Po njenem predavanju smo ostali brez besed. Sama sem bila polna misli, vendar se mi je zdelo, da ni potrebno nič več dodati. Da je bilo povedano vse. Čeprav imamo včasih občutek, da je delo profesorja brez vrednosti, da bo naše prizadevanje pozabljeno že naslednje leto, naslednji mesec, dan, pa iskren pogled, prijazna beseda in pristen odnos ostanejo v srcih in dušah mladih.

Po tako obilni duhovni hrani je bilo treba nahraniti še telo. Sledila je malica v dijaškem domu. Okrepčanim se je bilo nato lahko podati na ogled Podnanosa in cerkve v Podbrju ter si ponovno privezati dušo v hramu Janka Trošta iz Podnanosa ob kozarčku in pesmi fantov iz pevskega zbora Ipavska ...

Irena Krapš Vodopivec

NEDELJA KRISTUSA KRALJA

Čas, da ponižno stopimo pred Gospoda in nas kot kralj pogosti. Točno to se je zgodilo 20. 11. 2005. Kristus Kralj je naš domski praznik, zato smo se vsi dijaki, ki prebivamo v dijaškem domu

ŠGV-ja, zbrali, da ga proslavimo. Da bi bilo vzdušje bolj praznično, smo povabili še naše starše in učitelje ter celo škofa, g. Jurija Bizjaka.

Najprej smo se zbrali v dijaškem domu, kjer so bili profesorji na razpolago za pogovor s starši ali dijaki. Ob 18.30 se je začelo pravo praznovanje. Začeli smo ga s sveto mašo, pri kateri smo glasno prepevali in vsak po svoje sodelovali. G. škof nam je povedal nekaj o tem, kako se moramo upreti skušnjavi in včasih izbrati težjo pot. Tako bomo s sicer več napora prišli do boljšega olja. To sem takoj

povezala s šolo. Težje se je zares učiti kot le »blefirati«, ali to prinese boljšo oceno. Po končani maši se nekateri kar nismo mogli odpraviti iz cerkve in smo zapeli še eno pesem. Mi smo se Gospodu poklonili, torej je prišla na vrsto pogostitev. V domu so nam pripravili pravo pojedino. Pomembno pa je bilo to, da smo imeli čas za druženje.

Kamorkoli sem pogledala, sem videla nasmejane obraze. To je zame praznik, da so vsi veseli. Upam, da bodo nasmeški prisotni vedno. Tako bo lahko vsak dan majhen, nezapovedan praznik.

Urška Primožič, 2.a

UTRINKI IZ HAMBURGA

Dijaki Škofijske gimnazije že sedem let uspešno sodelujejo na tekmovanju mladih raziskovalcev zgodovine, ki ga organizira in finančno podpira ustanova Körber Stiftung iz Hamburga. Ustanovitelj Kurt Körber (1908–1980) je bil nadarjen izumitelj in uspešen podjetnik. S svojimi izumi je obogatel, vendar bogastva ni uporabil le zase, ampak ga je vložil v razne ustanove, ki nosijo ime po njem – Körber Stiftung. Ustanova želi služiti javnemu interesu. V njeni ustanovni listini je določeno področje delovanja: mednarodni dialog, pospeševanje znanosti, raziskovanje, vzgoja, razni kulturni projekti, skrb za ostarele in bolne.

Eno od področij, ki ga ustanova podpira, je pospeševanje raziskovanja sodobne zgodovine, za kar skrbi mreža Eurostory, ki je del Körber Stiftung. Mreža Eurostory želi vzgojiti in spodbuditi mlade, da se lotijo neodvisne in kritične raziskave preteklosti, ko se udeležijo zgodovinskega tekmovanja. S takšnim raziskovanjem naj bi spoznavali druge narode, se naučili poslušanja različnih, včasih celo nasprotnih mnenj in pogledov na zgodovino in znali na razumljiv način povedati zgodbo o svoji preteklosti pripadnikom drugih narodov in družbenih okolij. Presegli naj bi zaprtost, ki jo povzročajo žolčne razprave, ki temeljijo na pretiranem ponosu ali na prevelikem samopomilovanju. Le tako je mogoče odkrivati pozitivne vidike zgodovine, ohranjati spoštovanje in utrjevati vezi med evropskimi narodi.

Trenutno je v Eurostory vključenih 18 nevladnih organizacij iz naslednjih držav: Belorusije, Bolgarije, Češke republike, Estonije, Nemčije, Italije, Latvije, Norveške, Poljske, Romunije, Rusije, Škotske, Srbije in Črne gore, Slovaške republike, Švice, Ukrajine, Walesa in seveda Slovenije. V vsaki od teh dežel poteka tekmovanje, štirikrat letno pa Koerberjeva ustanova prireja seminarje tako za mlade raziskovalce kot tudi za njihove mentorje v raznih evropskih mestih.

Tekmovanja na državni ravni so se naši dijaki udeležili v šolskem letu 1999/2000. V šestih letih so naše dijakinje prejele kar šest nagrad. Prva nagrajena je bila naloga *Zdravstveno stanje mladih*, za katero sta dijakinji Mateja Marinič in Brigita Habjan leta 2001 (nagrade se podeljujejo spomladi) prejeli drugo nagrado in potovanje v Hamburg. Že naslednje leto sta Urška Ilc in Meta Novak za nalogo *Opasilo* prejeli tretjo nagrado in potovanje v Talin. Leta 2003 pa sta Irena Ipavec in Polona Kete z nalogo *Prevoznništvo nekoč in danes* dosegli prvo mesto, poleti pa sta bili na seminarju v Berlinu. Letos spomladi sta kar dve deli naših dijakinj zasedli prvo mesto: Irena Ipavec z raziskovalno nalogo *Katoliška mladinska revija Ognjišče nekoč in danes* ter Urša Mali in Tina Ilc pa z nalogo *Od oglasov do Oglasov*. Dijakinje so se udeležile raziskovalnih taborov v Benetkah oziroma v Berlinu.

Nagradna potovanja so pri Körber Stiftung vedno delavna, tako za dijake kot za njihove mentorje. Sam sem se udeležil seminarja za mentorje, ki je potekal na sedežu fundacije v Hamburgu, med 16. in 19. novembrom letos. Hamburg, severno nemško mesto, bi lahko primerjal z Benetkami, saj je zgrajeno na številnih otokih, ki jih je ustvarila reka

Labba, nemško Elbe. Mesto povezuje prek 2000 mostov,

po kanalih plujejo ladje, čolni, kar ni nič čudnega,

saj velja za eno od največjih svetovnih pristanišč,

po velikosti pa je z nekaj manj kot 2 milijoni

prebivalcev drugo največje mesto v Nemčiji.

Prav pristaniška dejavnost je od 12. stoletja

oblikovala bogato preteklost mesta, ki je

bilo povezano v trgovsko mrežo

hanseatskih mest. Ko prideš

v središče mesta, postaneš

pozoren na to, da pravih

starih zgradb ni. Druga

svetovna vojna je cvetočemu

mestu prinesla pravo

uničenje. Le nekateri

ostanki, npr. stolp gotske

katedrale sv. Nikolaja nas

spominjajo na nekdanje

slavne čase. Po vojni so

skušali obnoviti kar se je

dalo, pri novejših zgradbah pa so se v središču mesta izogibali betonu, ki ob znameniti stari

metni hiši ne more dati pravega blišča. Ker sem prišel dan prej, kot se je pričel seminar, sem si

lahko ogledal, kolikor sta dež in sneženje dopuščala, znamenitosti starega jedra, pa tudi v kakšno

veleblagovnico sem pokukal. Cerkve so večinoma obnovljene v prejšnjem slogu, brez bogatih

okrasov in kipov, pretežno pa pripadajo evangeličanom, ki tu predstavljajo večino kristjanov. Le s

težavo sem odkril katoliško cerkev Matere Božje, ki je hkrati stolnica hamburškega nadškofa. Pri

bogoslužju, ki sem se ga udeležil, sem pogrešal tisto sodelovanje, petje, glasno odgovarjanje, ki je

v naših župnijah običajno. Vse se mi je zdelo preveč uradno in hladno.

Hamburg slovi kot mesto, kjer je veliko priseljencev, okrog 300.000 jih je: od Poljakov, Špancev,

Portugalcev, Italijanov pa do Turkov in emigrantov iz nekdanje Jugoslavije. Prav s tem vprašanjem

smo se ukvarjali mentorji, 17 nas je bilo, iz raznih, pretežno vzhodnoevropskih držav, in poskušali

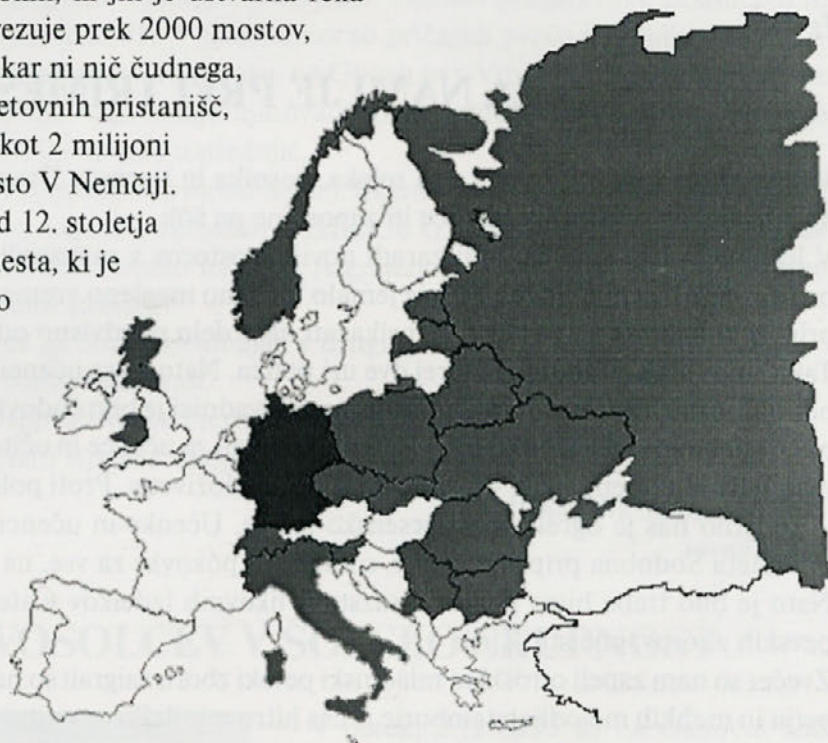
smo dobiti v stikih s priseljenci podoba njihovega položaja in težav, s katerimi se srečujejo. V treh

dneh smo morali izdelati nalogo in se pri tem naučiti prijemov in načinov, kako odkrivati

problematiko vključevanja emigrantov v nemško družbo. Poudarek je bil na skupnem delu.

Zanimivo je bilo slišati iz ust pripadnice turške narodnosti, gospa je že 40 let v Hamburgu, da se

najteže vključujejo muslimani, ki zadnje čase pod vplivom islamskega fundamentalizma zavračajo

nemško kulturo, jo celo zaničujejo in ne sprejemajo. V tem je tudi težava mladih muslimanov, saj jim izobraževanje ne pomeni veliko, v šolah ne dosegajo uspehov, ne morejo nadaljevati šolanja in zato tudi ne najdejo boljših služb. Nekaj težav pri vključevanju predstavlja jezik, prav tako pa tudi podcenjevanje. Oblasti se trudijo, da bi zgladili nasprotja, ki jih v sebi nosijo različne kulture, vere, vendar primer zadnjega meseca v Franciji, kjer so po državi divjali nemiri, kaže, da to ni tako enostavno. Na eni strani je čutiti strah, na drugi pa strastno iskanje prave poti, da bi našli sožitje in preprečili kakršenkoli izbruh mržnje. Sožitje je možno, je dejala turška sogovornica, če le obstaja želja pri ljudeh, da spoštujejo kulturo drug drugega, in sprejmejo tiste vrednote, ki so nujno potrebne za skupno bivanje in ustvarjanje.

Andrej Vovk

Zbrala in uredila Irena Krapš Vodopivec.

Iz OŠ

ZA NAMI JE PRVI TRIMESTER

V jesenskem času, na rojstni dan rojaka, pesnika in tigrovca Draga Bajca, praznujemo dan šole. To je poseben dan za vse učence in zaposlene na šoli.

V letošnjem letu smo se, tudi zaradi novih prostorov v mansardi matične šole, nanj še posebej pripravljali. Nekaj poguma nam je jemalo turobno megleno vreme; toda verjeli smo, da zmoremo pripraviti zanimiv in pester dan, prikazati naše delo neodvisno od vremena.

Tako smo imeli dopoldne najprej dve uri pouka. Nato so se učenci in zaposleni na šoli pomerili v odbojki, šahu in štafetnih igrah. Vzdušje v telovadnici je bilo čudovito, tekmovanje napeto, gledalci na tribunah smo bili navdušeni. Učenci so navijali za učence in učitelje; učitelji prav tako. Rezultati niso bili najpomembnejši – pomembno je bilo doživetje. Proti poldnevu smo se vsi zbrali v atriju – dodatno nas je ogrelo toplo jesensko sonce. Učenke in učenci, ki obiskujejo pouk izbirnega predmeta Sodobna priprava hrane, so napekli pokovke za vse, na voljo je bil tudi pečen kostanj. Nato je bilo treba hitro postaviti razstavo likovnih izdelkov v ateljeju, pripraviti avlo za nastop pevskih zborov, počistiti atrij.

Zvečer so nam zapeli otroški in mladinski pevski zbori, zaigrali so nam tudi tamburaši. Ob ubranem petju in mehkih melodijah tamburic je čas hitro minil. Po otvoritvi in ogledu prostorov v mansardi še srečanje zaposlenih in upokojencev - in dan šole se je prevesil v nov dan, nove načrte. Ostali so prijetni spomini, bogate izkušnje. In misel tik pred spanjem: » ..lepo je na take biti dni ravnateljica vipavske šole ...« Zahvaliti se moram vsem sodelavkam in sodelavcem, učenkam in učencem – brez njihove pripadnosti šoli in brez prizadevnega dela tega lepega dne ne bi bilo. Združili smo pouk s kulturo, športom in tako je lahko vsak našel nekaj zase.

Po jesenskih počitnicah nas je čakalo učenje, dolžnosti, načrtovanje; ta enakomeren tempo so popestrili rezultati naših učencev: pokali, medalje tekačev, srebrna priznanja iz znanja o sladkorni bolezni, zmage na košarkaških tekmah, priznanja za likovno ustvarjalnost, nagrajeni osnutek za poštno znamko, nagrada narovoslovnotehnične fakultete za fotografije praproti... še bi lahko naštevala – a celovito bomo naše uspehe predstavili ob zaključku pouka.

Za nagrado na čipkarskem festivalu, ki si jo je priklekljala naša učenka, smo zvedeli malo pozno – gotovo pa je nagrada spodbudila učenke in zdaj zvončkljajo klekeljni na naši šoli kar štiri dni v tednu. Da iz tega nastajajo nežne čipke, pomaga učiteljica, ki se vozi iz Črnega Vrha.

Učenci so sodelovali v različnih jesenskih dejavnostih: drugošolci so se učili plavati. Za njimi je 20 - urni tečaj, ki smo ga v 3 skupinah izvajali v bazenu Centra za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrla Vojka v Vipavi. Vodstvo in delavci centra so nam prihranili precej skrbi in denarja – v zahvalo bomo njihovim gojencem zapeli, zaigrali kakšno igrico in na skupnih srečanjih ustvarjali.

V Vrhpolju smo skupaj likovno ustvarjali. Obrazi s sten učilnic nas bodo spominjali na prijetno druženje.

V Podnanosu bodo učenci v tem šolskem letu aktivni v različnih športih. Poleg plezanja po steni v telovadnici se sedaj urijo v odbojki in nogometu.

Četrtošolci so uspešno opravili Jumicar vozniški izpit. S prirejenimi avtomobili so vozili po poligonu s semaforjem, prometnimi znaki in pazili še na vodji tega usposabljanja, ki sta hodila med njimi. Misliti na vse, obvladati volan, zavirati in pospeševati ni mačji kašelj. Učence smo popeljali še na celodnevno ekskurzijo v Posočje, na poslušanje koncerta v Ljubljano, po rovih idrijskega rudnika.

Zelo resno in zavzeto smo zbirali star papir, saj ga je sedaj v naši garaži več kot trinajst ton. Izkupiček bomo naložili v šolski sklad. S tega sklada financiramo nekatere nadstandardne dejavnosti od tekmovanj, do vzdrževanja vodnega bara in humanitarnih akcij.

November je tudi mesec preverjanj in ocenjevanj znanja – čas pred konferenco in menda prebliskov v glavah nadobudnežev – sedaj bo treba začeti resno. Resno so šolo vzeli tudi naši prvošolčki, znajo se postaviti v vrsto, znajo pospraviti torbice, oditi na kosilo... in še mnogo več znajo. vse to so nam prikazali na prijetnem sprejemu v skupnost učencev. Njihovi predstavitvi, pesmicam in plesu so prisluhnili starejši vrstniki in starši. V telovadnici so pričarali pravo pravljlično deželo. Pestro je tudi dogajanje na podružnicah v Podnanosu, na Gočah in v Vrhpolju; tako pestro, da ne utegnejo zabeležiti vsega dogajanja – to ostaja njihova domača naloga za počitnice in moja obveznost, da bom njihova doživetja opisala naslednjič.

Sedaj smo že vsi decembrski in se pripravljamo na eko sejem. Učenci izdelujejo okraske in voščilnice iz papirja, naravnih materialov in odpadne embalaže. Hkrati že krasimo šolo in zbiramo besede za voščila ob praznikih. Na voščilnico bomo natisnili nagrajeno sliko našega učenca na temo miru, prijateljstva in sožitja in vsem zaželeli:

»Mnogo optimizma vsakomur, da ga bomo spodbujali v drugih;
mnogo upanja in veselja, da ga bomo izžarevali,
mnogo moči, da ga bomo premagovali vsakodnevne težave in
mnogo miru, da bomo znali opaziti lepoto v življenju.«

*Alenka Nussdorfer Bizjak,
ravnateljica*

SPREJEM PRVOŠOLCEV V ŠOLSKO SKUPNOST

podružnične šole Vrhpolje nas je pozdravilo z besedo in pesmijo, spremenili pa so se kar v palčke. Sedemindvajset učencev iz Vipave je zapelo pesmico o robotkih in ob tem so še zaplesali. Prav vsi smo bili ob njihovih nastopih navdušeni. Želimo jim, da jim tudi v bodoče ne bi zmanjkalo radovednosti, radoživosti in predvsem dobre volje.

*Nadja Kompara,
učiteljica*

TEKMOVANJE IZ ZNANJA KLEKLJANJA

Čipkarska šola Idrija prireja tekmovanja iz znanja klekljanja na šolski in državni ravni, ki se ga lahko udeležijo učenke in učenci, ki obiskujejo krožke klekljanja po Sloveniji. Glede na starost, so

Karmen na tekmovanju (z dolgimi lasmi)

Bajca v Vipavi. Karmen je tekmovala v skupini, kjer so otroci klekljali ris z notranjimi in zunanji postavki. Med 24 sotekmovalkami je osvojila 6. mesto.

Čestitamo za pogum in dosežen rezultat.

*Metka Fortuna,
vodja Čipkarske šole Idrija*

Bila sem na tekmovanju v Idriji

Na tekmovanju mi je bilo lepo. Tekmovali smo pod šotorom. Zunaj je padal dež. Zato mi je pod nogami tekla voda. Osvojila sem šesto mesto. Zelo sem bila vesela. Za nagrado sem dobila miško, klobuk, belo vrtnico in seveda tudi bronasto priznanje. Ko smo šli domov, sem se igrala z novo miško in nov klobuk sem si dala na glavo.

Karmen Rodman

Enajsto leto Šolske košarkarske lige

Šolska košarkarska liga je z novim šolskim letom stopila v 11. leto delovanja. Naša šola tudi letos sodeluje v tem pomembnem športnem projektu. Letos je naša ekipa nekoliko slabša kot prejšnja leta. Ambicije pa niso nič manjše.

Letošnja sezona se je začela prav s tekmo na domačem terenu. V naši telovadnici smo 12. oktobra odigrali tekmo pred polno dvorano in se veselili zmage proti Cerknici z rezultatom 64 : 46. Ta zmaga nam je potrdila samozavest za nadaljnje tekme. Že 26. oktobra je naša šola gostila ekipo ŠKL s pivške osnovne šole. Tekmo smo dobili z rezultatom 76 : 69.

Nato smo 16. novembra igrali na parketu sežanske osnovne šole in suvereno dobili tekmo z rezultatom 37 : 61. Rezultat zadnje tekme 7. 12. v Cerknici pa je bil res tesen, nasprotnike smo premagali za pičli dve točki.

Štiri zmage nam vlivajo optimizem, vendar nas čaka še veliko trdega dela, kajti letos si želimo priti v sam vrh.

Dajmo, naši!

Karin Pudgar, 9.b

Astronomski večer

V četrtek smo imeli astronomski večer. Vodil nas je g. Jože Rutar. Igrali smo se, se šalili in gledali skozi teleskop. Ko smo pogledali skozi teleskop, smo morali učitelju Rutarju opisati, kakšna je Luna. Pred koncem nam je pokazal tudi fotografije Sonca in Lune, ki so jih posneli drugi astronomi.

Napisal in narisal Dominik Skapin

V četrtek zvečer smo se zbrali pred šolo ob 19. uri. Izpred šole smo odšli pred mlekarno. Vodila sta nas učiteljica Damjana in učitelj Rutar. Učitelj Rutar je prinesel dva teleskopa za opazovanje Lune in zvezd. Luna kroži okrog Zemlje en mesec oziroma osemindvajset dni. Opazovali smo tudi Mali in Veliki voz. Ogledali smo si tudi fotografije Lune in zvezd. Bil je čudovit in jasen večer.

Napisala Nika Renner

V četrtek, 13. 10. 2005, smo se ob 19. uri zbrali učenci 3.b razreda pred OŠ Draga Bajca. Tam nas je že čakala naša razredničarka. S kombijem so nas zapeljali na parkirišče za tehnične preglede motornih vozil. Tam nas je pričakal g. Jože Rutar. Povedal nam je zanimive stvari o Luni in zvezdah. Ogledali smo si, kakšna je Luna in kaj je na njej. Luna je bila v obliki črke D, imela pa je črne pege. Opazovali smo tudi Veliki voz. Bilo je zelo lepo. Takega večera še nismo imeli.

Napisala in narisala Anette Pavič

Iz CUIO

PODRIMO OVIRE - DOŽIVLJAJSKO PEDAGOŠKI PROJEKT

V vzgojnih ustanovah je znotraj načela normalizacije pomembno načelo odprtosti in integracije vzgojne ustanove v okolje. Izkušnje z »zunanjim svetom«, ki jih imajo otroci/mladostniki, so dostikrat zelo skromne ali neprijetne. Doživljajsko pedagoški projekt lahko ponuja mnoge nove socialne stike, kjer so otroci/mladostniki lahko doživeti kot vredni, cenjeni, z vsemi kvalitetami in kompetencami, ki jih imajo.

Breaking barriers je projekt mednarodne izmenjave mladih oseb s posebnimi potrebami, poleg tega pa tudi izmenjava idej in konceptov dela na strokovni ravni.

Začel se je na Portugalskem pred tremi leti. Gre za projekt mednarodne izmenjave, ki temelji na enakih možnostih vključevanja vseh ljudi, ne glede na invalidnost ali ne - invalidnost. Osebe s posebnimi potrebami imajo manj možnosti za mednarodna sodelovanja, ker potrebujejo asistenco in to pomeni več ljudi in s tem povezanih več stroškov. Problem je tudi prevoz nekaterih oseb, saj imajo električne invalidske vozičke in potrebujejo posebno varnost.

Cilj projekta je osebam s posebnimi potrebami ponuditi izkušnje več kulturnih dimenzij, športnega udejstvovanja in širjenja poznanstev prek meja svoje države. Predstavniki Zveze Sonček so v projektu sodelovali že lansko leto v Angliji, letos so k sodelovanju povabili tudi naš Center.

Srečanje je potekalo v Romuniji, v Seltersu v bližini mesta Sighisoara, osrednja Romunija, od 4. - 11. 6. 2005.

Slovenski udeleženci smo potovali s kombijem, mimo Beograda, Vršca, proti Sigisoari. V Beogradu smo se srečali s predstavniki Zveze za cerebralno paralizo v Srbiji.

V Selters smo prispeli po skupno štiriindvajsetih urah vožnje. Izmenjave so se poleg Slovenije udeležili mladi in njihovi spremljevalci iz Portugalske, Nemčije, Nizozemske, Romunije.

Bivali smo v taboru v lesenih hišicah ali šotorih, jedilnica in umivalnice in prostor za druženje pa so bili v večji stavbi.

Enotedenski športno-kulturni program je bil organiziran večinoma na prostem. Narava je zelo lepa, vendar nam je skoraj ves teden nagajalo vreme, bilo je deževno in mrzlo.

Razdeljeni smo bili v kulturno mešane

skupine in se dnevno izmenjevali pri aktivnostih. Program je potekal vsak dan enako, skupine pa smo se izmenjavale.

- centralni dan: orientacija in pomoč pri gradnji poligona
- izletniški dan: pešačenje, jahanje, kolesarjenje
- vodni dan: izlet do vulkanskega jezera, veslanje, možnost kopanja v mineralni vodi, vodne igre
- ovčji dan: obisk ovčjih pašnikov v hribih in pokušnja izdelkov iz ovčjega mleka
- obisk vasi, rudnika soli; doživljanje lokalne skupnosti
- uradno odprtje novega poligona, delavnice, športne igre in praznovanje ter pakiranje

Zadnji dan smo predstavniki institucij predstavili svoje organizacije in izmenjali strokovna mnenja. V večernem delu smo predstavili našo državo.

Obe skupini, Sonček in Center Vipava smo nastopili kot enotna ekipa in skupno zastopali Slovenijo. Odrasli smo vzpostavili sodelovalen odnos, varovanci pa so splekli prijateljske vezi tako med seboj kot tudi z udeleženci drugih držav.

Tovrstno sodelovanje med različnimi institucijami je dragoceno dopolnilo običajnim oblikam sodelovanja, kjer gre navadno bolj za verbalno izmenjavo.

Projekt pomeni pomemben doprinos h kompenzacijskim in korektivnim ciljem, ki jih pri otrocih/mladostnikih skuša doseči vzgojna ustanova. Na področju odnosa do sebe vpliva na izboljšanje samopodobe, večanje percepcije lastnega vedenja, izgradnje lastne identitete, večanje zaupanja ter odgovornosti. Na področju odnosa do drugih razvija občutek pripadnosti, solidarnosti, upoštevanje pravil, novih načinov reševanja konfliktov, izboljšanje komunikacije, višanje tolerance, razvoj empatije. Na motoričnem področju posreduje mnoge izkušnje lastnega telesa, razvija sposobnosti za smiselno preživljanje prostega časa, ponuja konkretne tehnike ter vzpostavlja motivacijo, na kognitivnem področju pa pomembno prispeva k učenju preko izkušnje, ki vključuje vsa področja življenja.

Besedilo in posnetki Tanja Princes

JADRAJMO SKUPAJ

V italijanskem Tržiču (Monfalcone) je od 22. – 26. septembra 2005 potekala mednarodna prireditelva Sportability.

V okviru prireditelva so se odvijala strokovna posvetovanja s področja športa ter sejem pripomočkov za šport in prosti čas za osebe s posebnimi potrebami.

Sportability temelji na prepričanju, da je športna dejavnost za osebe s posebnimi potrebami terapija, vir dobrega počutja in naravno okolje za medsebojno srečanje.

Da bi vsakemu posamezniku omogočili udeležbo v športni disciplini, so potrebne različne prilagoditve in vzpodbude glede na sposobnosti posameznikov. S prilagoditvami tehnik in športnih

Pavel Kubale po končani tekmi

pravil ustvarja osnove prostorskega in socialnega koncepta, primerne za osebe s posebnimi potrebami. Zgolj v okolju, ki je prijazno in brez vsakršnih ovir, bo lahko taka oseba zaživela polno in aktivno.

Ob upoštevanju realnosti in skupnih izkušenj na športnem področju, Sportability skrbi za socialno integracijo in druženje ob športu, dostopnem za vse. Na širšem območju mesta so se odvijala številna športna tekmovanja in prikazi disciplin, kot so tekmovanje z vozički, lokostrelstvo, košarka, namizni tenis, jadrnanje in maraton.

»Dream« v Trziškem zalivu

Projektih. Zanimiv projekt so izvedli z otroki, ki so imeli v šoli učne in vedenjske težave. V soboto in nedeljo je sledilo tekmovanje. Sodelovale so ekipe iz Italije, Avstrije, in dve ekipi iz Slovenije. Regata je potekala v zalivu Julia. Majhne jadrnice Dream so ravno prave za skiperja in inštruktorja. Posebna gradnja onemogoča, da bi se jadrnica prevrnila. Tekmovalci so morali obvladati večino ravne vožnje na razdalji petsto metrov in obračanja okoli plavajočih zastavic. Vreme je bilo poletno, vendar ravno še dovolj vetrovno, da je jadrnica lahko napela jadra. Za regularno izvedbo tekmovanja je skrbela sodniška ekipa. Pavel Kubale je osvojil drugo mesto in s tem postal ponosen lastnik pokala in ročne ure. Svečana razglasitev rezultatov je potekala v novem pokritem sejmu, kjer je bila razstavljena tudi najnovejša oprema in rekviziti za invalidski šport in rekreacijo. Ob druženju s člani kluba, prostovoljci in drugimi tekmovalci smo preživeli tri zanimive dneve.

Tečaj

Takšni projekti pomenijo pomembno dopolnilo k rednemu vzgojno-izobraževalnemu delu. Glede na izkušnje lahko zaključim, da otroci /mladostniki na takšnih prireditvah funkcionirajo drugače kot v ustanovi, pridobivajo izkušnje, ki jih sicer v ustanovi ne bi dobili, istočasno pa se vzpostavi kvaliteten odnos med spremljevalci in udeleženci.

Tanja Princes

PODELITEV ZNAKA PRIZNANJA DRUŠTVA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NOVA GORICA TIMU ZDRAVTSVENE NEGE CENTRA

V mesecu novembru je tim zdravstvene nege Centra JPV prejel Znak priznanja Društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov severnoprimorske regije za svoje dolgoletno, predvsem pa kvalitetno delo. Področje zdravstvene nege je bilo od vsega začetka delovanja Centra nepogrešljivo in nujno v zagotavljanju osnovnih potreb s področja medicinske nege in zdravstvenih storitev.

Leta 1965, ko je Center sprejel prve učence, je tim zdravstvene nege štel 13 članov (6 medicinskih sester, 1 bolničarko, 3 strežnike nosače in 3 pomožne negovalke), čez deset let se je število članov

povečalo na 15. Leta 1983 je prišla za vodjo zdravstvenega tima prva višja medicinska sestra. Danes tim zdravstvene nege sestavlja 30 ljudi (1 diplomirana medicinska sestra, 6 medicinskih sester in 23 varuhov-negovalcev).

V prvih letih je bilo tako kot za druge strokovne delavce tudi za »sestre«, kot jim otroci še danes rečejo, delo naporno predvsem zaradi skromnih prostorskih in materialnih pogojev. S širitvijo programov, adaptacijo stare stavbe, predvsem pa z izgraditvijo novega domskega stavbnega kompleksa (1989) so se izboljšali predvsem pogoji za delo celotnemu zdravstveno-negovalnemu osebju. Z novogradnjo je Center dobil novo, predvsem pa sodobno opremljeno ambulanto, prostorne kopalnice, spalnice.

Z naraščanjem števila otrok s posebnimi potrebami se je postopno povečevalo tudi število zdravstveno-negovalnega kadra. Ker je usposabljanje otrok z več kompleksnimi primanjkljaji predvsem stvar timskega in povezovalnega dela vseh strokovnih delavcev, je medicinska sestra s svojim

poznavanjem otroka v prostem času ali v času počitka nepogrešljiva sodelavka in posredovalka številnih pomembnih informacij, ki se nanašajo na otrokovo počutje, razpoloženje in obnašanje. »Sestre« pogosto predstavljajo prvi stik s starši otrok in mladostnikov, sorodniki, prevozniki in obiskovalci. Tudi ko se naši otroci vračajo v Center, so prav one pogosto prve, ki zvedo pomembne novice, razne novosti in dogodivščine otrok.

Delo zdravstvenega kadra v našem Centru je pestro in dinamično, saj vključuje njihovo sodelovanje v vseh programih, tako šolskih, vzgojnih, socialnih in terapevtskih in daleč presega le rutinska opravila zdravstvene nege. Lahko rečem, da brez sodelovanja zdravstveno-negovalnega kadra le težko izpeljemo razne akcije, dejavnosti, športne dneve, šolo v naravi, taborjenja, športna tekmovanja in podobno. Njihovo delo se ne konča ob mraku, ampak se nadaljuje tudi takrat, ko drugi strokovni delavci končamo, zapustimo učilnice, telovadnice, pisarne... in odidemo domov. Leto 2005 se počasi zaključuje, zaključuje se tudi naše praznovanje 40-letnice Centra. V tem jubilejnem letu smo za svoje dobro delo na področju vzgoje in izobraževanja prejeli več priznanj: najvišje priznanje občine Vipava, stanovsko priznanje Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije, Društva defektologov Slovenije in Znak priznanja Društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov severnoprimorske regije. Ta priznanja so nam potrditev našega dobrega dela skozi vsa desetletja, obenem pa tudi obveza, da svoje poslanstvo nadaljujemo.

*mag. Erna Žgur Černigoj,
ravnateljica*

BIVALNA SKUPNOST

Center za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrla Vojka odpira v mesecu decembru stanovanjsko-bivalno skupnost Ob Beli 9 (Vrhpoljski blok) v Vipavi. Tako se bo uresničila dolgoletna želja varovancev institucionalnega varstva odraslih, da se bolj osamosvojijo in zaživijo v manjši skupnosti, ki jim bo omogočila več družinske dinamike.

V decembru se bo »na svoje« preselilo 6 mladostnikov, ki so do sedaj bivali v Centru, po selitvi pa bodo zaživel v večstanovanjski stavbi, skupaj z drugimi stanovalci.

Center je pri iskanju ustreznih prostorov naletel na veliko razumevanje tako pri občini Vipava, kot tudi pri Stanovanjsko komunalni družbi, ki je upravljalca stavbe. Center je v pritličju stavbe

najel 3 garsonjere v izmeri 139 m², in jih z lastnimi sredstvi opremil za potrebe bivalne skupnosti. Vsaka garsonjera ima tudi balkon, dve pa sta med seboj povezani. Pri opremitvi sta nam pomagala s sponzorstvom Lipa d.o.o. (oprema kuhinje/leseni deli) in Nova oprema (klubsko mizica). Dve garsonjeri smo opremili kot spalnici s po tremi posteljami, osrednji prostor pa je dnevni prostor, opremljen kot kuhinja in jedilnica. V tem prostoru se bodo varovanci družili, pripravljali večerje, kosila, gledali televizijo in se igrali družabne igre...

Varovanci bodo dnevno odhajali »na delo« v Varstveno delovni center v Vipavo, po končanem delu pa se bodo v popoldanskih urah vrnili v bivalno skupnost. Terapevtske, zdravstvene, socialne in druge oblike obravnav bodo potekale zaradi lažje organizacije v Centru.

Čeprav smo bivalno-stanovanjsko skupnost namenili najbolj samostojnim, bo za nemoteno delovanje takšne skupine in njeno varnost skrbelo več varuhov-negovalcev. Zaradi večje varnosti bodo imeli stanovalci bivalne skupnosti ves čas bivanja, tudi ponoči, ob sebi odraslo osebo. Stanovanjsko-bivalna skupnost, čeprav locirana zunaj Centra, bo delovala kot sestavna enota programa Institucionalnega varstva odraslih, ki deluje v naši ustanovi že od leta 2001. Uvedba programa institucionalnega varstva odraslih za mladostnike po 21. letu

predstavlja pravzaprav prilagajanje Centra na postopno zmanjševanje števila šolskih otrok, ki so vključeni v zavod, hkrati pa tudi zaznavanje vse večje problematike starejših oseb, ki so zaključili osnovnošolsko obveznost, žal pa zaradi različnih vzrokov nimajo primerne namestitve v ustrezne institucionalne ali varstvene oblike bližje domu.

Tudi tako, s postopnim in vodenim vključevanjem oseb s posebnimi potrebami v širše socialno okolje, se skušamo v Centru čim bolj približati integracijskim in inkluzijskim procesom. Seveda pa ne moremo mimo dejstva, da obstajajo, kljub naklonjenosti institucij in družbe do vključevanja oseb s posebnimi potrebami v vse segmente življenja in širše socialne vključenosti, še vedno posamezniki, ki zaradi številnih primanjkljajev potrebujejo institucionalne oblike varstva in pomoči. Njim pa je potrebno poiskati in omogočiti takšne varovane oblike bivanja, da bodo lahko v polni meri razvijali svojo samostojnost in individualnost, vendar ob upoštevanju njihovih realnih zmožnosti in omejitev.

*mag. Erna Žgur Černigoj,
ravnateljica*

Iz društev

POZDRAV IZ PODSTREŠJA

Tudi meseca novembra in decembra smo v našem društvu imeli polne roke dela. Začele so se društvene delavnice, na katere ste vsi prisrčno vabljeni. Navedene dejavnosti potekajo v prostorih Društva RP v Stari šoli. Za več informacij pokličite mentorje:

· **ŠAH:** Vsi ljubitelji strateških iger, tisti, ki radi tuhtate in tisti, ki igrate šah le za zabavo, lepo vabljeni v naše društvo, kjer organiziramo delavnico šaha!

Monika Fajdiga (031 880 228), ob petkih ob 17h

· **POTOPISNA PREDAVANJA:** Za vse, ki radi spoznavate tuje pokrajine in drugačne kulture prek pripovedovanja drugih, bomo tudi letos poskrbeli z zabavnimi, zanimivimi in poučnimi obiski pustolovskih gostov!

Maja Rehar (041 921 042)

· **LITERARNI VEČERI:** Vljudno vabljeni vsi, ki uživate ob prebiranju poezije ali proze ter spoznavanju znanih ali manj znanih literarnih ustvarjalcev!

David in Polona Puc (041 484 915)

· **RAZSTAVE:** Vsem, ki radi profesionalno ali zgolj ljubiteljsko ustvarjate likovna dela, se ukvarjate s kiparstvom ali fotografijo, ste glasbeno ali kako drugače nadarjeni, društvo ponuja svoje prostore za razstavljanje vaših del in poskrbi za odprtje razstave.

Maja Rehar (041 921 042)

Poleg naštetih delavnic pa društvo organizira še mnogo drugih projektov. V začetku novembra, to je 3.-5.11.2005, je potekal tridnevni kuharski tečaj pod vodstvom g. Mateja Tomažiča. Prvi dan smo pripravljali jedi za *cocktail party* ali hladni bar, drugi večer božično-novoletno večerjo, zadnji dan pa kombinacijo gobovih, ribjih in mesnih jedi. Udeleženci smo bili zelo zadovoljni, saj smo domov odšli polni znanja in polnih želodcev - vsako jed smo namreč skupno skuhalo in jo kasneje tudi z veseljem pojedli.

V mesecu decembru pa nas je obiskal vsem dobro znani in prijazni sveti Miklavž. S svojim obiskom je v prostorih društva RP razveselil naše najmlajše in jih tudi obdaril. Otroke je poleg Miklavža zabavala tudi društvena dramska skupina pod vodstvom *Anine Stegič*, ki vsako leto priredi odlično priložnostno igrice.

Miklavževanje se je odvijalo v soboto, 3.12.2005 v Stari šoli. Letos se ga je udeležilo 64 otrok in 20 ministrantov. Člani društva pa so se obdarovanju odpovedali.

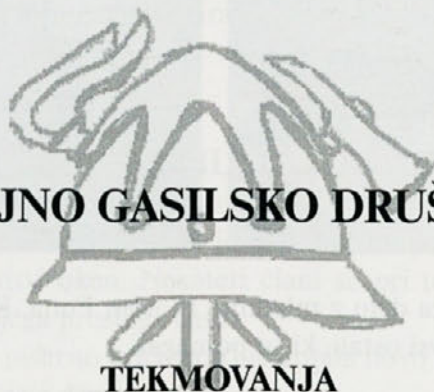
V mesecu januarju pripravljamo potopisno predavanje, o katerem vas bomo še predhodno obvestili. V upanju, da se boste odločili podpreti društvene dejavnosti, Vam prilagamo številko tekočega računa in davčno številko društva (nismo davčni zavezanci).

TRR: 04751-0000150546

D. ŠT.: 27261646

Maja Rehar

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO VIPAVA

TEKMOVANJA

OBČINSKO TEKMOVANJE ali TEKMOVANJE V OKVIRU GASILSKE ZVEZE ZGORNJE VIPAVSKE DOLINE

1.10.2005 se je v Vipavi na stadionu odvijalo občinsko tekmovanje. Iz našega društva sta se ga udeležili dve ekipi, in sicer ekipa članov A in ekipa članic A. Tekmovanje je potekalo v 3 delih:

- mokra vaja z motorno brizgalno s podaljšanjem in postavljanjem tretjega napada;
- vaja razvrščanja
- teoretični del vaje (odgovarjanje na vprašanja)

Obe ekipi sta osvojili prvo mesto v svoji konkurenci in se tako uvrstili na regijsko tekmovanje.

REGIJSKO TEKMOVANJE ali TEKMOVANJE V OKVIRU SEVERNOPRIMORSKE GASILSKE REGIJE

Potekalo je 22.10.2005 prav tako kot občinsko tekmovanje v Vipavi na stadionu, udeležili sta se ga obe tekmovalni ekipi PGD Vipava. Ekipa članic A je v svoji konkurenci zasedla 1.mesto, ekipa članov A pa 2.mesto. S temi rezultati sta se obe ekipi uvrstili na državno tekmovanje, ki bo potekalo naslednje leto.

OKTOBER - MESEC POŽARNE VARNOSTI

SREČANJA OTROK IN MLADINE

V oktobru, ki je vsem poznan kot mesec požarne varnosti, so v gasilnem domu potekala srečanja za otroke in mladino, in sicer 13.10., 27.10., 3.11. in 17.11.2005. Srečanj se je udeleževalo okrog 10 otrok različnih starosti. V teh štirih srečanjih je gasilski podmladek preizkušal razne gasilske veščine: gašenje z gasilsko brenčajo, gašenje z visokotlačnimi cevmi, sklapljanje gasilskih cevi, štafetni tek, ogledali so si, kaj vse mora biti v gasilskem vozilu in se z njim tudi zapeljali na kratko vožnjo...

Srečanja je pripravljala ekipa za delo z mladino: Florjan Funa, Kristjan Kodelja, Judita Leban, Tajana Vitkovič, Sonja Puc in vsi ostali, ki so pomagali.

VAJA GAŠENJA IN REŠEVANJA V CESTNEM PROMETU 2005

Vaja se je odvijala 13.10.2005 na stadionu v Vipavi. Pripravili so jo Civilna zaščita Ajdovščina, Policija Ajdovščina, PGD Vipava in Gasilskoreševalni center Ajdovščina, Zdravstveni dom Ajdovščina in prometna šola iz Nove Gorice. Udeležili pa so se je otroci iz vipavskega vrta, učenci osnovne šole Draga Bajca iz Vipave in varovanci Centra za invalidno mladino Janka Premrla Vojka iz Vipave.

Vaja je potekala po naslednjem scenariju: dva oborožena roparja sta napadla menjalnico in iz nje odnesla večjo količino denarja. Po klicu na pomoč (113) menjalniškega delavca so na kraj ropa prišli policisti. Roparja, ki sta pred tem že pobegnila s kraja dogodka, sta zaradi neprevidne vožnje

na prehodu za pešce zbila pešca in se zaletela v zid. Avto je zaradi trka zagorel. Roparja so nato s pomočjo policijskega psa ujeli in vklenili. Na kraj dogodka so prišli reševalci in oskrbeli ponesrečenca, ki je bil v nezavesti. Kmalu so prihiteli tudi gasilci, ki so pogasili goreči avto. Gasilci so nato prikazali še reševanje ukleščene ponesrečenca iz avtomobila. Na vipavski stadion je priletel tudi policijski helikopter. Nato je potekala še preizkušnja v varni vožnji s kolesi. Otroci so si po končani vaji lahko ogledali vse reševalne avtomobile, ki so sodelovali na tej vaji, pa tudi helikopter.

INTERVENCIJE

V mesecu oktobru in novembru je bilo na srečo malo gasilskih intervencij. Pravzaprav edina intervencija se je odvijala 23.11.2005, ko je močna burja na objektu v bivših vojaških kasarnah odkrila streho enega objekta. Gasilci PGD Vipava so streho obtežili in s tem preprečili, da bi nadaljnji sunki vipavske burje odkrili še večji del in tako še koga poškodovali. Ko so gasilci obteževali streho, so dobili še en klic na pomoč: na cesti Manče-Goče je burja podrla drevo in tako zaprla cesto. Gasilci so tudi tu hitro posredovali in odstranili drevo. Na srečo v nobenem primeru ni bilo nobenega poškodovanega.

VAJE OPERATIVNIH ČLANOV

Ob petkih zvečer v gasilnem domu neprestano potekajo vaje za operativne člane društva. Večja vaja je potekala 18.11.2005. Klic na pomoč se je glasil tako: V stanovanjski hiši ob Beli je izbruhnil požar. Gasilci so postavili dva napada: prvi v prostor z dihalnimi aparati, drugi zunanji napad. Po prihodu v gasilni dom je po scenariju zagorelo gasilno vozilo. Gasilci so tudi tu izvedli dva napada: prvi je bil direkten vstop v garažo z dihalnimi aparati in gašenje vozila, v drugem so postavili lestev na streho garaže in gasili vozilo od tam. Namen takih vaj je čim bolj nazorno prikazati resnične situacije in njihovo reševanje. S tem si gasilci pridobijo nove izkušnje in so pripravljeni na nezaželene požare. V okviru vaj operativnih članov je 7. 10. 2005 potekal tudi pregled vozil, inventura njihove opreme in čiščenje. S tem smo dobili natančen pregled nad tem, kaj je v posameznem vozilu in tudi kje je kaj. 15.10. je potekalo čiščenje in pospravljanje garaž. Tudi ob tem delu smo se bolje seznanili z opremljenostjo društva.

DELA V GASILNEM DOMU

Člani društva skrbijo tudi za zunanjo in notranjo podobo doma: še vedno potekajo pleskarska dela in končna dela pri postavitvi oken. Nekateri člani so pri tem še posebej požrtvovalni in vložijo v gasilni dom veliko svojega prostega časa. V tem času smo preuredili tudi pisarno društva, ki je dobila novo podobo in možnost, da bodo v njej potekali manjši sestanki in seje društva.

SESTANKI IN DELO ČLANIC

Članice in predsednik društva so se udeležili posveta za članice, ki je potekal 5.11.2005 v Bovcu. V okviru društva so se članice sestale dvakrat in pregledale dosedanje delo in načrte za v prihodnje. 12.11.2005 so se članice in nekateri člani udeležili strokovnega izleta. Naprej so obiskali izobraževalni center za zaščito in reševanje na Igu pri Ljubljani. V Postojni so obiskali center za obveščanje, gasilni dom in si ogledali specialna gasilna vozila za požare v predorih.

RAZNI DOGODKI V GASILNEM DOMU

DRUŠTVO UPOKOJENCEV

Vipavski upokojenci so gasilcem, ki so sodelovali kot redarji na srečanju upokojencev Primorske, pripravili srečanje, s katerim so se jim za to pomoč zahvalili.

GASILSKO MARTINOVANJE

26.11.2005 je v gasilnem domu potekalo martinovanje in ocena rujne kapljice, ki so jo pridelali člani društva. Mlado vino je blagoslovil sam sv. Martin na priporočilo zavetnika gasilcev sv. Florjana.

GASILSKA POROKA

22.10.2005 je še ena članica izrekla »da« in tokrat kar članu našega društva. Tamara Trošt (po novem Rehar) in Štefan Rehar (predsednik Gasilske zveze Zgornje Vipavske doline), sta po pregledu svečanega ešalona zapeljala skozi tradicionalni gasilski špalir.

Na pomoč!

Jana Puc

BOŽIČ 2005, NOVO LETO 2006

Vsem lep božični in novoletni pozdrav s Slonokoščene obale! Z mnogimi Vipavci smo se videli pred nekaj meseci, ko sem bil na dopustu. Vesel sem teh kratkih ali malo daljših srečanj, pozdravov pred cerkvijo, obiskov vaših družin ali samo bežnega pozdrava ob srečanju na *placu*. Hvala vsem, Sandi.

Zopet je pred vami najin mali letni obračun, da bi se mogli skupaj zahvaljevati Bogu za vse milosti, ki smo jih vsi prejeli, in da bi v skupni molitvi prosili Gospodarja žetve, naj še pomnoži svoje darove. Božji darovi vedno presenečajo!

Pogled na Slonokoščeno obalo in njeno notranje življenje vliva vedno več upanja, čeprav to upanje priteka po kapljicah. Prva pomembna ugotovitev je, da je bilo leto 2005 bolj ali manj mirno, saj ni bilo večjih vojaških spopadov ali drugih izgredov. Vse to daje ljudem več korajže. Zdi se, da so ljudje in voditelji razumeli, da se z nasiljem in izsiljevanjem ne more doseči ne miru in ne medsebojnega zaupanja, ki je za razorožitev in združitve dežele nujno potrebno.

Problemi se rešujejo in obenem nastajajo novi. Ko se reši velik problem, ostane še kakšen majhen, in eden izmed majhnih preraste v velikega, in zopet je potrebno veliko časa in energije za njegovo rešitev. Najprej skušajo vpletene strani same najti rešitev, pa jo običajno ne najdejo. V glavno mesto romajo posredovalci, voditelji raznih afriških držav in organizacij ter iščejo privolitev vseh vpletenih strani. Ko končno vse strani privolijo in je odstranjena še ena ovira, ostane seveda še kakšen majhen problemček. Ko ga je potrebno praktično rešiti, nenadoma preraste v velik zalogaj, in zopet se prične isti postopek. Predsedniki prihajajo in odhajajo in po več tednih takih sprehodov, se končno razvozla še en voz. Nadaljevanje te zgodbe poznamo. Ker vpletene strani ne morejo doseči ugodnejših položajev pri velikih odločitvah, upajo, da bodo prednost dosegle vsaj pri malih. In zdi se, da bo šlo tako naprej še nekaj časa.

Glavna duhovno-materialna pridobitev iztekajočega se leta je gotovo nov center za duhovne vaje, ki je zrastel na drugi strani misijona. Na drugi strani pomeni tudi na drugi strani potoka, ki teče skoraj po sredi misijona. Prav ta druga stran je precej močvirnata. Zato je bilo potrebno na nekaterih krajih nasuti po meter zemlje, preden se je pričelo z zidavo. Grobo delo je seveda opravil buldožer, vse drugo pa verniki in delavci. Ljudje so razdeljeni po molitveno-delavnih skupinah na podlagi mestnih četrti. Teh je trenutno 5. Bolj ko se mesto širi, bolj se širijo tudi četrti in nastajajo nove skupine. Naš škof Bathélemy Djabla je blagoslovil novi center 16. oktobra. Ta obsega 15 sob v teh zgradbah in veliko dvorano za srečanja ter sobo za duhovnega voditelja. Gospod Pavel je odgovoren za vzgojo katehistov v škofiji, zato mu je tak center pisan na kožo. Katehisti že prihajajo. Obenem pa tudi druge skupine odraslih kristjanov in tudi mladine z mesta San Pedro in drugih župnij škofije. Vsak večji župnijski dogodek, obletnica ali začetek novega pastoralnega leta so zaznamovani z duhovno obnovo, dvo- ali tridnevnimi duhovnimi vajami ob koncu tedna. Ta center je nastal prav z vašimi darovi. Domačini seveda tudi prispevajo, kolikor morejo, predvsem z delom.

Čutimo, da je potrebna nenehna krščanska vzgoja in izobraževanje, ker je tudi drugih ponudb zelo veliko. Na primer: v našem mestu je okoli 30 verskih skupin, ki se sklicujejo na Sveto pismo in s Svetim pismom dokazujejo vse mogoče, predvsem tisto, kar želijo ljudje in voditelji. Ko greš po mestu, opaziš večje in manjše molilnice z najrazličnejšimi naslovi. Nekdo se spomni in ustanovi versko skupnost ter ponuja svoje usluge. Predvsem zemeljsko srečo. Nekateri sekte so specializirane za izganjanje hudiča, druge za ozdravljenja najtežjih bolezni (AIDS, neplodnost), tretje so bolj usmerjene v iskanje zakonskih partnerjev itd. Skupno tem sektam je to, da obljublajo raj na zemlji in nemogoče rešitve raznih težav. Kaj malo duhovnega je v njih. Posebno v teh negotovih časih se ljudje kar hitro oprimejo lahkih rešitev. Skupna značilnost večine sekt je še obtoževanje drugih za neuspehe, malodušje in bolezni. Vedno je kriv nekdo drug, nekdo iz družine, ki je ljubosumen nad uspehi, ki se boji, da ga bodo spodrinili in prevzeli njegovo mesto. Nemaokrat

morajo verniki prekiniti odnose s svojci, celo z zakoncem, da bi se tako zavarovali pred njihovimi dozdevno slabimi vplivi. Nedavno sem stopil v eno od takih molilnic. Prebral sem velik napis: Zid prekletstva ob koncu leta. Na narisanih zidakih so bili napisi: bolezen, neporočenost, ljubosumnost, šibka vera, nesreče, brezposelnost, zakon brez otrok. Pastor, ki se mi je približal, mi je pojasnil, da so za večino nesreč krivi predvsem drugi, ki so zgradili okoli tebe zid prekletstva, ki te hromi. Potrebno ga je podreti, da bi se lahko človek dobro razvil in bil uspešen.

Poleg vseh rednih pastoralnih dejavnosti poteka na misijonu tudi opismenjevalna šola. Vanjo so vključene predvsem žene in dekleta, ki niso hodile v osnovno šolo. Gospa Guéi mi je rekla, da je vesela, da bo lahko kmalu sama brala Sveto pismo. Večina tečajnikov so dekleta, ki jih starši niso dali v šolo in bi sedaj rade nadoknadile izgubljeno.

Obisk podružnic, teh je 27, poteka vse leto, krsti in poroke odraslih pa so v božičnem času. Misijon je v mestu, vasi pa so oddaljene od misijona od 50 do 100 km! Dve podružni cerkvi sta bili to leto pokriti z vašo pomočjo.

Ob koncu tega kratkega javljanja iz Afrike bi se rada vam vsem zahvalila za vse darove in molitve, saj so motor našega misijonskega dela! Bog vam stoterno povrni! V molitvi vsakodnevno povezani. Velja? Velja!

»Noč bi ostala Noč, če ne bi prišla Večna Luč in ostala z nami v naših cerkvah in v naših srcih.«
BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN SREČNO V LETU GOSPODOVEM 2006.

Pavel Bajec in Sandi Skapin

SOŽITJE, VERA IN LUČ

Pri Sožitju smo imeli več zelo lepih letovanj, ki so se jih udeležili naši prijatelji skupaj s starši in skrbniki. Nekateri so bili na morju, drugi v toplicah, z Mijo pa sva kot vsako leto letovali v škofjeloških hribih na turistični kmetiji. Z nama je bila poleg drugih še družina iz Ajdovščine. Imeli smo odlično vodstvo, bili na izletu na Blejskem otoku in pozvonili na zvon želja, celo na Brezje smo se šli pokrižat. Tudi na Zvezi društev smo imeli v izdajateljskem svetu sestanek. Poleg drugega smo izdali zloženko o denarju, saj nas čaka uvedba evra in moramo tudi našim prijateljem na njim razumljiv način razložiti, kaj so *penezi*, in kako ravnati z njimi. V novembra smo imeli seminar v Kranjski gori, ki smo se ga po zmerni ceni udeležili starši ali skrbniki s prijatelji. To je bila priložnost za druženje in izobraževanje, izvedeli smo marsikaj novega iz zakonodaje, pa tudi iz zdravstva.

Kaj pa Vera in luč? Prvo jesensko srečanje smo imeli v Stični. Obiskal nas je Jean Vannier, ustanovitelj našega gibanja, ki je napisal mnogo knjig o naših problemih - z duhovne plati. Naša skupina se je udeležila srečanja kar z avtobusom. Gracijela, ki je na vozičku, je tudi šla z nami, ker je bilo na avtobusu prostora dovolj in tudi dovolj mladih prijateljev, ki so ji pomagali. Podali smo se torej na pot v začetku oktobra, iz Doma je šlo kar osem »lučk« z menoj kot pastirico. Naš Jakob je požrtvovalno skrbel za Gracijelo. Imeli smo predavanje Jeana Vanniera s prevajalcem, potem mašo v Baziliki, kjer so sodelovale tudi naše »lučke«, in nato druženje na dvorišču. Bili smo zbrani iz cele Slovenije, tudi avtobus Hrvatov je bil. Le za druženje je bilo premalo časa, nisem uspela najti Hrvatov. Kmalu smo se poslovili, želeli smo si ogledati novo cerkev v Ivančni Gorici, a tam žal nismo dobili nikogar. Videli smo le lepo leseno skulpturo Svete družine in leseno razpelo, pod katero bi najraje zapisali evangelijske besede: »Ali si to ti ali naj drugega čakamo?« - tako čudna je bila. Na četrto oktobrsko nedeljo smo imeli srečanje v župnijskem domu v Vipavi. Gracijela je dejala, da se slabo počuti in ne bi šla. Namesto nje je šla naša Marta, gibalno ovirana »lučka«, ki je kljub težki hibi premagala stopnišče in s hojico vred šla pri veselem delu tudi plesat z nami. Drug drugega smo narisali, kakor smo vedeli in znali, na papirnate srčke, ki smo si jih zamenjali. Pričakali smo še eno srečanje v novembru in Miklavža v decembru. »Sožitelji« pričakujemo tudi dedka Mraza, (socialističnega Miklavža). V torek po nedelji nas je presunila novica, da se je Gracijela poslovila od tega sveta v starosti 45 let. Počivaj v miru, pogrešali te bomo...

Nada Kostanjevic

MOČ BESEDE

Beseda je v svojem jedru nekaj svetega. Nobeno živo bitje na zemlji je ni zmožno - razen človeka. Beseda je izrazilo duha in nosilka duhovnega življenja. Njena moč je velikanska. Materina beseda otroku poklanja varnost in sprejetost. Omogoča stik dveh bitij, dveh vesolij duha: pretok čustev in misli, spoznanj in izkušenj, dobrote in naklonjenosti. Prva otrokova beseda je za mater in očeta praznik. Prijateljeva beseda opogumlja in bodri, tolaži in ozdravlja. Beseda vzgojitelja vodi in usmerja, učiteljeva beseda odpira nova obzorja znanja in védenja. Beseda nas povezuje z drugimi ljudmi, omogoča medsebojno razumevanje, oblikuje skupnosti, občestva, narode. Beseda posreduje nova spoznanja, izmenjavo znanja in s tem napredek v znanosti in kulturi. Beseda omogoča umetniške stvaritve pesnikov in pisateljev. Vse to in še marsikaj prinaša človekova beseda le, kadar je čista in iskrena.

Po drugi strani pa more beseda, zloraba besede, prinesiti veliko zla. Beseda more zaničevati in poniževati, more ubiti človekovo čast in voljo do življenja. Beseda lahko zapeljuje, pomaga slepariti, zavaja v greh. Beseda sovraštva mori prijateljstvo, uničuje družine in skupnosti, neti vojne med narodi. Beseda lahko vara in manipulira, ustvarja zlagano javno mnenje, prikriva dejstva, zamegljuje spoznanje resnice.

Skratka, človekova beseda je lahko blagoslov ali prekletstvo.

Janez Zupet

BOŽIČNA MISEL

*Sveti večer je nocoj -
in misel pripeta na domek preprosti
spet išče podobe minule mladosti,
kjer hišica rojstna vsa tiha sameva,
in sneg jo v ledenem objemu odeva;
na mizi pa lučka pokojnim gori -
prinaša odsev nam božične noči.*

*Bilo je nekdanj -
Svečano naš ata kadilo pripravlja
in mama nas križa in vse blagoslavlja,
v obhodu prostorov tih mir se razliva
in duša lepoto božično odkriva:
saj v jaslice skromne z nasmehom prihaja
naš Jezušček mali, iz svetega raja.*

*Prihaja med nas -
To Dete nebeško v zamisli dobrotni
izbere si hlevček na gmajni sirotni,
prinaša rešenje na Zemljo nazaj,
neskončno ljubezen - izgubljeni raj;
o noč, ki najdražja od vseh si noči -
naj hvalnica Zemlje te večno slavi.*

Lojze Bajc

Gospa **Marija Mercina** nam je poslala tudi božično pesem Lojzeta Bajca, pok. brata Ivanke Kalc iz Vipave (pred leti je z družino živela na Zemonu). Njegove pesmi so ji izročili prav oni in dovolili objavo.

Lojze Bajc, rojen 27. 6. 1927 v Višnjah, umrl 20. 7. 1998 v Šempetru - v svoji pesmi, napisani v tujini, daleč od ljubljenskega domačega kraja in domovine, ustvari toplino doma in svečano razpoloženje. Ko jo beremo, doživljamo mir in svetost božične noči ter ju zaželimo vsem ljudem.

MI SMO ŠTIRJE KO PASTIRJE

*Tam na ni gmajnici
V ani štalci
Ena svetla luč gori.*

*Dvica Marije
Dete povije,
V jaslice ga položi.*

*Sveti Jožef,
Mož ta stari,
Z negovo sivo brado,*

*Z nogo pomiglje,
Dete zaziblje,
Lepo dete Jezusa.*

*Prišli so trije
Sveti kralji,
Vsak iz svoje dežele.*

*Prinesli so ofra,
Ofra zadosti,
Jezusi ofrujejo.*

*Pride še drugi,
Prnese spejt tudi
Jezusi za ofer dar.*

*Ti daj petico,
Jaz dam mošnjico,
Ti boš še en tolar dal.*

*Ti dej suktnjo,
Jaz dam plajš,
De bo Jezus naš tovarš!*

To božično pesem je zapisal Anton Pegan, dr. Karel Štrekelj jo je v zbirki Slovenske narodne pesmi (1904-1907) uvrstil med obredne. V faksimilirani izdaji CZ iz l. 1980 jo najdemo v 3. zvezku na str. 61.

Nekaj rekov o božiču in novem letu

Če na božič dežuje, bo prihodnje leto mokro.

O božiču zeleno, o veliki noči sneženo.

Dež in veter pred božičem koplje jamo rad mrličem.

Ivje v božični noči napoveduje bogato letino prosa.

Če je na novo leto hiša pospravljeno, bo vse leto tako.

Če imaš na prvi dan v letu dolgove, se jih vse leto ne znebiš.

Če na novega leta dan poležavaš, te bo vse leto spremljala lenoba.

Če imaš na novoletni dan nezgodo, se te bo vse leto držala smola.

Če z dobro voljo stopiš v novo leto, boš vse leto vesel.

VAŠ VRTIČEK

Dolgi zimski večeri, ko mrzla burja zavija okoli vogalov in vrtinči redke snežinke, so kot nalašč za razmišljanje. Lahko razmislimo o sebi, o naših odnosih v družini, med prijatelji in sodelavci. Narava nas sama napelje, da se posvetimo sebi in svojim bližnjim, saj toplota doma in praznični dnevi v nas prebudijo dobroto in ljubezen. Med nami je polno lepih želja, upov in načrtov za naprej.

Naši domovi so praznično okrašeni z jaslicami, jelko in božičnimi aranžmaji. Narava v tem času počiva in nas ne razveseljuje s pretiranim zelenjem in cvetovi. Zato se toliko raje sprehodimo po stanovanju in občudujemo naše lončnice. Odločila sem se, da vam bom v tej številki Vipavskega glasu opisala svoje izkušnje z vzgojo sobnih rastlin.

Rože, ki jih dobimo v dar ali kupimo v cvetličarnah, so vzgojene v rastlinjaki in so zato razvajene. Doma jim težko nudimo take pogoje. Velikokrat smo razočarani, ko nam tako lepa roža odmre. Listnatih rastlin ni težko vzgajati. Večina zelenih sobnih rastlin ne potrebuje pretiranega zalivanja, pač pa svetlobo in zračno vlago. Hvaležne nam bodo, če jih bomo postavili na svetlo mesto, kjer ni močnega direktnega sonca. Rastline dva- do trikrat na teden orosimo s postano vodo ali s čaji (iz kamilice, preslice, regratovih cvetov, koprive). Pozimi jih zalivamo enkrat na štirinajst dni, poleti pa enkrat tedensko. Pred zalivanjem preverimo, če je prst suha. Spomladi mlade rastline presadimo v malo večje lonce. Prst za presajanje naj bo mešanica vrtna zemlje in humusa v razmerju 1:1. Starejše rastline ne marajo presajanja, zato jim zamenjamo le vrhno plast zemlje. Poleti jih prenesemo v senčen in zaveten kot terase ali balkona. Listnate rastline lahko vzgojimo

tudi sami, bodisi s potaknjenci, delitvijo rastline ali z listi. Za to potrebujemo rastlinjak ali poseben prostor, ker imamo v bivalnem prostoru običajno že vzgojene lončnice. Teže je vzgajati cvetoče sobne rastline, ker ima skoraj vsaka drugačne potrebe.

V prazničnem času pred novim letom so zelo priljubljene **božične zvezde**. Zanje velja, da imajo rade svetlo mesto, zato jih postavimo na okensko polico. Paziti moramo, da niso na prepihu, saj jim lahko odpadejo listi. Zelo rade imajo rosenje. Ker se prst v loncu ne sme nikoli izsušiti, jih zalijemo vsaj enkrat tedensko.

Ciklame nas s svojimi živobarvnimi cvetovi spominjajo na pomlad. Prija jim svetel in hladen prostor, zato naj nas razveseljujejo na hodnikih, stopniščih ali na polici v prostoru, kjer so temperature nekoliko nižje. Kadar ne zmrzuje, jih lahko postavimo pred vhodna vrata ali na zunanjo okensko polico. Čeprav se sama izogibam umetnim gnojilom, v času cvetenja sobnim in balkonskim rastlinam enkrat na štirinajst dni dodam tekoče gnojilo. Spomladi, ko ciklame odcvetijo, jih prenesemo na senčen prostor na vrtu in jih z lonci vred zakopljemo v zemljo. Tam jih pustimo do oktobra, nakar jih prenesemo v hišo in jih začnemo ponovno negovati.

Orhideja je zelo lepa in trpežna rastlina. Marsikateri ljubitelj rož se je boji, češ da je prezahtevna. V resnici je vzgoja orhidej zelo enostavna in lahko krasijo vsak dom. Orhideja je v naravi drevesni zajedavec, zato je skromna rastlina. Pomembno je, da ima veliko zračne vlage in da ji ne poškodujemo zračnih korenin. V cvetličarnah dobimo orhideje posajene v prozornih lončkih. Tako posajeno rastlino postavimo v okrasni lonec, v katerega na dno položimo prod ali grob pesek. Na vrhu orhidejo obložimo z mahom. Postavimo jo na stalen svetel prostor, lahko tudi na okensko polico, ki ima vzhodno ali zahodno sonce. Samo poleti, ko sonce močno pripeka, okno zastremo. Večkrat rosimo liste in zračne korenine. V času cvetenja jih enkrat na štirinajst dni dognojujemo s posebnim gnojilom za orhideje. Cvetijo dvakrat v letu, najmanj tri mesece skupaj. Vmes počivajo, vendar, ko odcvetijo, stebila ne smemo odrezati, saj bo na njem pognal nastavek za nove cvetove. Ob pravilni negi nas bo orhideja dolga leta razveseljevala s svojimi izrednimi cvetovi. Na severnih oknih, kjer ni sonca, zelo lepo uspevajo **sobne vijolice**. Lahko jih sami vzgojimo z listi, ki jih podtaknemo, ali pa kupimo že cvetoče lončnice. Vijolice moramo zalivati vedno v podstavek in jih ne smemo rositi! Presajamo jih spomladi v rahlo prst, vendar ne v prevelik lonec, saj v manjšem lepše cvetijo.

Gotovo ste že slišali, da se pravi ljubitelji rož z njimi tudi pogovarjajo. Naj Vam vso skrb in ljubezen, ki ju vlagate v njihovo vzgojo, vračajo z bujnim cvetenjem in lepoto.

Marija Bajec

PA ŠE NASVET ZA NAŠE GOSPODINJE

Da je kislo zelje več kot zdravo, smo se vsi prepričali. Vendar, če imamo veliko kad kislega zelja in ga moramo, ko se skisa, kar naprej čistiti, ni prijetno. Marsikatera gospodinja ravna praktično – ko je zelje enkrat kislo, ga *prepakira* v vrečke in da v zamrzovalnik. Za vsakdanje uživanje ga nekaj pusti v hladilniku.

Ne vem, zakaj v vseh revijah (tudi v Naši ženi) propagirajo kisanje le naribane repe, ko pa je kisanje tropinske repe dosti bolj enostavno in praktično. Repe za kisanje ni treba umivati, le obrišemo jo, odtrgamo - ne obrežemo nat, repke pustimo, damo v kad vrsto repe, vrsto nežganih tropin (črne so boljše) in nalijemo vodo na vse skupaj. Kisla je že v treh tednih. Ker sem bila doma iz mesta, tropin nismo imeli in smo jih kupovali, saj jih je v sezoni bilo moč kupiti na tržnici. Če ni bilo tropin, so bile dobre tudi droži. Ko je enkrat po veliki noči pretoplo za repo, jo zribamo, damo v vrečke in zamrznemo.

Tudi sušenje in drobljenje šipka je zamudna reč. Šipek operemo, očistimo muh in pecljev, spakiramo v porcijske vrečke in zamrznemo (Tako ga slana opari, še preden stisne mraz). Ko ga potem vržemo v vrelo vodo, je mehak in dober. Tako ni straha, da bi postal plesniv.

Nada Kostanjevic

RADOVEDNI GAMS POD GRADIŠKO TURO

Sredi meseca oktobra sem se odpravil zgodaj zjutraj še v temi na Nanos. Z nasprotne smeri je rahlo pihal severni vetrič, drugače pa je bilo tam vse tiho in mirno. Ko pridem do vznožja plezalne poti, začelo se je rahlo daniti, pričnem počasi plezati po njej. Z višine sem si ogledoval bližnjo in daljno okolico.

Nad plezalno potjo, kakšnih sto metrov višje, kjer se stikata plezalna in pešpot, se pojavi pred menoj gams. Na levi strani je bil visok prepad, na desni pa ob meni neprehodna stena. V tistem hipu zdrvi gams mimo mene, saj ni imel druge izbire kot te, da je švignil tik ob meni navzdol. Minilo je štirinajst dni za tem in spet se odpravim po isti poti na Nanos in prav tako zgodaj zjutraj. Kakšne pol ure hoje proti Gradiški Turi zaslišim rahel glas proti Gradišču. Gledam, če se bodo kje pojavili planinci ali turisti, a namesto njih zagledam nad

Divje koze ali gamsi žive tudi v družbi

strmo steno gamsa, ki je mirno gledal okolico, med tem pa je opazoval tudi mene, ki sem se počasi pomikal naprej po planinski stezi.

Več časa sva opazovala drug drugega. Nato je odskakljal naprej. Čudil sem se, da ni takoj pobegnil, saj je gams tako plaha žival. Nadaljujem s hojo po stezi, ozrem se navzgor in se mi spet prikaže na istem mestu kot prej in me opazuje. Nato se oddalji na drugo stran. Korakam naprej in pomislim na star ljudski rek, ki pravi, da gre v tretje rado, toda za gamsa pač to ne velja in ko to razmišljam, se pojavi že tretjič na istem mestu. Nič zato, pospešim korak in nato ga tik pod Turo spet zagledam

Gamsi marsikje prežive zimo v zasneženih planinah

spodaj pod seboj že četrtič. V tem trenutku je skočil po strmini navzdol v neznano smer.

Gotovo sem vsakokrat srečal istega gamsa. To nam dokazuje, da nismo radovedni samo ljudje, marveč so radovedni tudi gamsi.

Franc Cerovšek

PISALI SO NAM

Pisala nam je gospa **Silva Kukovec, roj. Hrovatin**, ki o Vipavskem glasu razmišlja takole:

Vaše in tudi naše glasilo VG preberemo od A do Ž in vse izvode, ki smo jih prejeli, hranimo. Posebej je zanj zagret sin Primož, saj je od otrok pustil najdaljše korenine v Vipavi, ob tem pa ga zelo zanima zgodovina in primorski kamen, s pomočjo Vipavskega glasu pa bratu Urošu in sestri Poloni, ki sta mlajša, velikokrat obuja spomine na Vipavo.

Vsem skupaj želimo še veliko uspehov in volje, saj ni veliko krajevnih skupnosti in posameznikov v njih, ki skrbijo za to in želijo to delati, da se ohranjajo tudi tista izročila, za katera nekateri mislijo, da nima vrednosti, in da se sliši beseda, katere nekateri ne bi radi slišali. Lepo ga je brati, hvala zanj!

* * *

Planinsko društvo VIPAVA

VABI

planinske prijatelje in vse druge na

TRADICIONALNO 12. NOVOLETNO SREČANJE

NA PLAZU

1. januarja 2006

Ves dan vas pričakujemo s prijazno besedo in toplim čajem.

Z NAJBOLJŠIMI ŽELJAMI ZA SREČEN IN POGUMEN KORAK

PLANINSKO DRUŠTVO VIPAVA

* * *

FOLKLORNO DRUŠTVO VIPAVA

VPIS NOVIH ČLANOV

Vabimo vse,

ki si želijo prijetne trenutke deliti ob plesu in veselem druženju,
in so starejši od 15 let, da se nam pridružijo.

Z novim mentorjem poustvarjamo ljudske običaje Vipavske doline in širše
Primorske regije.

Informacije

na tel.: 041 724 898, ali nas obiščite na vajah,
ki so ob petkih in sobotah med 20. in 22. uro
v Domu kulture Vipava

Usem svojim strankam želijo
vesel božič, uspešno, srečno in
zdravo novo leto 2006:

KNJIGOVODSKI BIRO

Milena Ličen s.p.

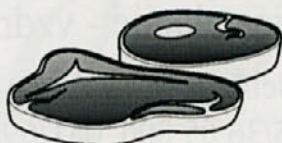
Trg Pavla Rušta 6
5271 VIPAVA
tel. 05/36-85-146

BAR

PRI MARJANCI

BOJANA d.o.o. VIPAVA
VOJANA REHARJA 3
5271 VIPAVA

MESNICA

EGON ČEBOKLI s.p.
Beblerjeva 9, 5271 VIPAVA
tel.: (05) 3665 066

mini market

»CAJNA«

Majda Andlovec s.p.
Beblerjeva 6, 5271 Vipava

MASAŽA PEDIKURA SOLARIJ
HORVAT METOD

Beblerjeva 2
5271 VIPAVA

TEL.: 05 368 51 76
05 368 51 77
GSM.: 041 249 002

*Naredite nekaj zase!
Prepusite se čudoviti masaži telesa,
pedikuri nog in toploti solarija.
Pričakujemo Vas!*

TOPLA MALICA

URŠKA TROŠT s.p. & MILKA JEŽ s.p.
Trg Pavla Rušta 3, VIPAVA
tel. 05/366 51 65

GOSTINSTVO

Danica Gregorc s.p.
Vinarska 5, VIPAVA

Vinarska 5, 5271 VIPAVA
telefon: 05/36-71-245, gsm: 031/817-843

TRGOVINA "ZELENI VRT"

JANEZ d.o.o.

Gradiška 13, 5271 Vipava
Tel.: 05/368 52 36, tel./fax: 366 52 14, mobilni: 041 719-333
Urnik: vsak dan od 8.30 - 18.30, sobota od 8.30 do 12. ure

JANEZ
d.o.o.

ŠIROKA PONUDBA VSEH VRST SADIK IN TRT

- okrasne, gozdne
- lončnice, trajnice
- cvetoče grmovnice
- semena, čebulice
- sadike, citrusi, kiwi
- svetovanje

UGODNE CENE!

- domač radič
- krompir
- jabolka

**SADIKE
MARONOV!**

Jagodičevje:

- jagode
- robide
- ribez
- maline
- taybery

SADJE, ZELENJAVA
KITAJSKI PORCELAN
GLINASTA POSODA
RAZNE ZEMLJE
- zemlja za trte
- BIOAKTIV, BIOGRENA
- HUMKO ZEMLJA
CIPRESE ZA ŽIVO
MEJO 990 SIT/kom.

Se priporočamo!

INSTALATERSTVO KLEPARSTVO

- Vodovodne instalacije
- Prezračevalne, odsesovalne in klimatske naprave
- Strešno kleparstvo

Miroslav KODELJA s.p.

Na produ 17
5271 Vipava
tel/fax: 05/36 65 403 - GSM: 041/406 778
e-mail: miroslavkodelja-sp@siol.net

PALETA

d.o.o.

Gradiška cesta 6.
5271 Vipava
tel: 053 68 53 10
fax: 053 64 00 28
e-mail: paleta.doo@siol.net

SEKCIJSKA GARAŽNA VRATA
ELEKTRO POGONI NA DALJINSKO UPRAVLJANJE

S.A.T. TROŠT d.o.o.

Vojkova 42, 5271 VIPAVA, tel.: 05/3665-194, 3687-113, fax: 05/3687-114

SERVISIRANJE AVTOMOBILOV
AVTOPREVOZNIŠTVO
TRGOVINA Z DROGERIJSKIM MATERIALOM

ENOTA VIPAVA, Vojkova 42, tel.: 05/3687-113
ENOTA AIDONŠČINA, Tovarniška 4/A, tel.: 05/366 38 26

*Cenjenim strankam voščimo
vesele božične praznike
in srečno novo leto.*

SKAPIN PAVEL s.p.

elektro - instalacije - vzdrževanje

Beblerjeva 13, Vipava
tel. 05/36 65 800, 041/698 621

**VAM ŽELI VSE DOBRO IN
SREČO!**

AVTO UKMAR

IGOR UKMAR s.p.

Gradiška c. 3, 5271 VIPAVA
tel.: (05) 3687010 fax.: (05) 3687011

- PRODAJA VOZIL IN SERVIS HYUNDAI, SUZUKI, MITSUBISHI, PROTON, SUBARU
- AVTOELEKTRIKA
- REDNO SERVISIRANJE IN MENJAVA GUM (ČIŠČENJE INJEKTORJEV, MONTAŽA IN POLNJENJE AVTOKLIM...)

*Vsem cenjenim strankam, občankam in občanom
želimo vesel božič in srečno ter zdravo novo leto.*

A.T.S.
AVTOPREVOZNIŠTVO, TRGOVINA,
STORITVE

Gomizelj Tomislav s.p.
vodja dejavnosti

Stanovanje:
Gregorčičeva 21
5271 Vipava
tel.: 05/36 65 024
GSM: 041 616 869

Sedež podjetja:
Gregorčičeva 21
5271 Vipava
tel.: 05/36 85 060

E-mail: gomizelj.tomislav@siol.net

Jožef Jaklič

JAKLIČ d.o.o., Gradiška cesta 5
5271 Vipava, SLOVENIJA
telefon: 05/ 36 44 330
telefax: 05/ 36 44 335
GSM: 041/393 448
e-pošta: jaklic.joze-sp@siol.net

www.jaklic.com

BANI

trgovina in proizvodnja
otroške konfekcije
BARBARA HROBAT s.p.
Tabor 13, 5271 Vipava
tel.: (05)36-85-173
gsm: 041-960-304

Avtoservis FERJANČIČ

JOŽE FERJANČIČ S.P.
ZEMONO 23, 5271 VIPAVA
Tel.: 05/36-65-910, GSM.: 031-370-564

bar
»KRHNE«

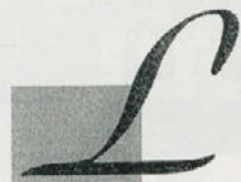

Ivanka Krhne - Čipič

Glavni trg 5, 5271 Vipava

frizerski salon

Frizerski salon Laura
Laura Nusdorfer s.p.
ulica Vojana Reharja 8
5271 Vipava

Laura

☎ 05 - 368 72 72
✉ fs.laura@email.si

torek - sreda - četrtek:
09:00 - 12:00 / 14:00 - 19:00
petek: 09:00 - 19:00
sobota: 08:00 - 14:00
ponedeljek: zaprto

TRGOVINA

tika

NOVA GORICA
Bevkov trg 6,
5000 Nova Gorica
Tel.: 05/330 24 20
Fax: 05/330 24 21

NOVA GORICA
MERCATOR CENTER
Industrijska c. 6,
5000 Nova Gorica
Tel.: 05/330 24 22
Fax: 05/330 24 23

VIPAVA
Glavni trg 17,
5271 Vipava
Tel.: 05/364 31 74

Gostilna Bernik Podfarovž

**Zdenka in Frenk
Bernik**

Ulica Ivana Ščeka 2
VIPAVA

Telefon:
(05) 36-65-217 gostilna
(05) 36-63-178 doma
e-mail: podfarovz@volja.net

*Srečno in uspešno 2006 želimo
našim gostom in krajanom*

HAIR STUDIO

Simon

Simon Rodman

HAIR STUDIO SIMON

Vojana Reharja 4
5271 Vipava
Tel.: 05/ 36 65 084

POLJŠAK SERVIS

d.o.o.

Zemona 9
5271 VIPAVA
Slovenija

Milan Poljšak PLESKARSTVO

tel.: +386 (0)5 368 70 13
fax: +386 (0)5 366 58 90
GSM: +386 (0)41 76 08 74

knjigarna in papirnica

ČRTICA Vipava

Glavni trg 15, 5271 Vipava,
tel.: (05)36-85-086, fax: (05)36-85-087,
e-mail: kpertica@siol.net

Doma: Paljk Alojzija, Vipavski Križ 15, 5270 Ajdovščina,
tel.: (05)36-88-830

AMBROŽIČ NEVENKA

PIZZERIJA JOLLY

odprto vsak dan od 9h do 21h
tel.: 05/36 65 487

Sreča in zdravje

sta bisera dva,

naj vas v letu 2006

spremljata oba.

To Vam želi

AVTOPREVOZNIŠTVO
Janko Rodman s.p., Vipava

Ul. Milana Bajca 16
5271 Vipava
tel.: 041/417 - 166

EE EcoENERGETIKA

Družba za varstvo okolja, rudarstvo in gradbeništvo d.o.o., Loperšice 21, Ormož, tel.: 02/74-00-400
Koncesionar za opravljanje dimnikarskih dejavnosti v občini Vipava

*Danes, ko zakaja leto,
trkamo na vaše duri,
da predamo Vam nešteto
želj ob novoletni uri:*

*da nikjer ne bi gorelo,
ne pri Vas in ne v svetu
da bi dobro se godilo,
zdravja polno in obilo
mi Vam vsem srčno želimo!*

*Želimo Vam prijetne
božične praznike
ter veliko sreče
in uspehov v novem letu*

2006

Cvetličarna Tadej

Voščimo vam
blagoslovljene
božične praznike
in srečno
novo leto
2006.

Vipava

05/36 65 025

031/665 990

VULKANIZERSTVO GOLOB

servis, storitve, prevozi

Peter Golob s.p.

Goriška 6, 5271 Vipava

tel.: 05 36 87 160

pisarna: 05 36 87 161

fax: 05 36 65 420

GSM: 041 727 830

e-mail: vulkanizerstvo.golob@siol.net

odprto: od 8h do 12h, 14h do 18h,
sobota: od 8h do 12h

V prihajajočih božičnih in novoletnih
praznikih vam želimo obilo veselih in
prijetnih trenutkov,
v novem letu pa veliko poslovnih in
osebnih uspehov ter srečno in varno
vožnjo.

Pooblaščen serviser za traktorje LANDINI.

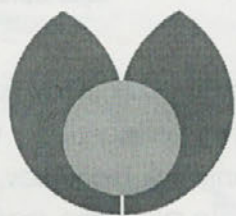
PRIŽGALI SMO VSE LUČI

Svetlo, toplo, varno in prijazno
leto 2006.

SKAPIN

**VSEM KRAJANOM
VOŠČIMO MIRNE
PRAZNIKE IN BOGATO
NOVO LETO!**

Zahvaljujemo se za zaupanje vsem,
ki ste s svojim sodelovanjem
omogočili, da se je tradicija vipavske
hranilnice ohranila.

**HRANILNICA IN POSOJILNICA
VIPAVA D.D.**

Glavni trg 15, 5271 Vipava
Tel. 05/3664-500

Vsem občanom želimo
vesele božične praznike
ter srečno in uspešno
2006.

triglav

V novem letu vam želimo veliko
osebne sreče in poslovnih uspehov.

Hvala za zaupanje.

**ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.
OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA**

PREDSTAVNIŠTVO AJDOVŠČINA
GORIŠKA CESTA 23A, TEL: 05 365 86 00

ZASTOPSTVO VIPAVA
GLAVNI TRG 1, TEL: 05 368 50 62

SREČA

Srečanja so sreča.
Skupaj tudi v letu 2006.

 Nova KBM d.d.

PAMI d.o.o.

Vipavska c. 50, Rožna dolina - 5000 Nova Gorica

*Trgovina *La Scarpa* v SUPERNOVA centru v Kopru

Prijazne trgovke trgovin

ARS
moda obutve

PAPRIKA

La Scarpa

PAMI

**Vas pričakujejo v 80 trgovinah po vsej
SLOVENIJI in na REKI. Želijo Vam
SREČNE BOŽIČNE PRAZNIKE in
USPEŠNO NOVO LETO 2006.**

Po novo
opremo
v
Novo
opremo

nova
OPREMA

marles *kuhine*

Salon pohištva Nova oprema se ob koncu leta zahvaljuje svojim kupcem za izkazano zaupanje in vsem Vam želi lepe božične praznike, prav tako pa naj Vam bosta sreča in zdravje naklonjena tudi v prihajajočem letu!

Kolektiv Nova oprema

*Vesel Božič in
srečno Novo leto*

CENTER FAMA

**SUPERMARKET
FAMA**
tel.: 05 367 13 35

MIP
MESNICA
tel.: 05 364 40 75

**LOTERIJA
SLOVENIJE** d.d.
tel.: 05 364 38 70

Mercator
agrooprema
tel.: 05 36 44 868

1894
**TEHNIČNI
PREGLEDI**
VIPAVA
tel.: 05 366 51 56

Yleni
TRGOVINA Z
DARILI
tel.: 05 368 72 10

**AVTOSERVIS
KOBAL**
tel.: 05 368 50 07

frizerski salon
Klara
tel.: 05 36 65 171

trgovina s cvetjem
JASMIN
tel.: 05 366 52 85

PICERIJA
na PIAČU
tel.: 05 368 72 63

TRGOVINA Z OBLAČILI
Hana
tel.: 05 368 72 63

Crono Car
tel.: 070 750 684

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 15.10.2005 DO 18.12.2005

Majda Clemenž	Ljubljana	2.000 SIT
Aleksandra Jemec Mayer	Marezige	10.000 SIT
Milena Kobal	Trst	12.000 SIT
Marko Kosmač	Ajdovščina	10.000 SIT
Bernarda Mihalj	Nova Gorica	2.000 SIT
Angela Naglost	Grabrijanova 17	2.000 SIT
Martin Silvester	Ljubljana	1.000 SIT
Margerita Tratnik	Beblerjeva 37	1.250 SIT
Darinka Vidrih	Slap	2.000 SIT
Srečka Žugečič	Grabrijanova 15	2.000 SIT
Skupaj		44.250 SIT

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR *KS Vipava* 01336-6450860755
s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

VIPAVSKI GLAS - **glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA**
DECEMBER 2005
700 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Boris Ličen in Breda Butinar - lektorica

Sodelovali so še: Janja Irgl, Ivan Rehar, Marija Ceket, Nada Kostanjevic, Marija Mercina, Marija Bajec, Franc Cerovšek, Božidar Premrl, Jurij Rosa, Vida Babič, Irena Krapš Vodopivec, Bogdan Vidmar, Urška Primožič, Andrej Vovk, Alenka Nussdorfer Bizjak, Nadja Kompara, Metka Fortuna, Karmen Rodman, Karin Pudgar, Dominik Skapin, Nika Rener, Anette Pavič, Tanja Princes, Erna Žgur Černigoj, Maja Rehar, Jana Puc, Pavel Bajec, Sandi Skapin, Janez Zupet

Pisne prispevke lahko pošljete na e-naslov: vipavski.glas@gmail.com

VSEBINA

20 let Vipavskega glasa	stran 2
<i>Iz naše preteklosti</i>	
Rimski vladarji in denarništvo	stran 9
Rimskodobni grobovi v Laurinovi ulici	stran 11
Nova dognanja o glavnih oltarjih cerkva sv. Vida in Modesta v Podnanosu in sv. Kozme in Damijana Damijana v Podbrjeh ter njunih avtorjih	stran 16
Reka Vipava - naša sopotnica	stran 18
<i>Predstavljamo vam</i>	
Pesnik Fran Žgur - vipavski slavček (3. del)	stran 20
<i>Iz naše KS</i>	
Iz dela KS Vipava	stran 23
<i>Iz naše občine</i>	
Iz dela občine Vipava	stran 23
<i>Iz ustanov in društev</i>	
<i>Iz ŠGV</i>	
Najprej nekaj o uspehih na tekmovanjih... ..	stran 25
Slomškova ustanova - voščila in darila	stran 25
Srečanje profesorjev katoliških gimnazij	stran 26
Nedelja Kristusa kralja	stran 28
Utrinki iz Hamburga	stran 28
<i>Iz OŠ</i>	
Za nami je prvi trimeser	stran 30
Sprejem prvošolcev v Šolsko skupnost	stran 31
Tekmovanje iz znanja klekljanja	stran 32
Enajsto leto ŠKL	stran 32
Astronomski večer	stran 33
<i>Iz CUIO</i>	
Podrimo ovire - doživljajsko pedagoški projekt	stran 33
Jadrajmo skupaj	stran 35
Podelitev znaka priznanja društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Nova Gorica timu zdravstvene nege Centra stran 36	
Bivalna skupnost	stran 37
<i>Iz društev</i>	
Pozdrav iz podstrešja	stran 38
Prostovoljno gasilsko društvo Vipava	stran 39
<i>Za dom in družino</i>	
Božič 2005, novo leto 2006	stran 43
Sožitje, Vera in luč	stran 44
Moč besede	stran 45
Božična misel	stran 45
Mi smo štirje ko pastirje	stran 46
Nekaj rekov o božiču in novem letu	stran 46
Vaš vrtiček	stran 46
Pa še nasvet za naše gospodinje	stran 47
<i>Za razvedrilo</i>	
Križanka	stran 48
Radovedni gams pod Gradiško Turo	stran 49
<i>Pisali so nam</i>	stran 49
Vabili	stran 50
<i>Voščila</i>	stran 51

Ridovščina

SP 0

VIPAUSKI

2005

352.9(497.4 Vipava)

0091230,75

LABRICEVA KNJIZNICA

COBISS 0

Sadovi našega dvajsetletnega dela